

Zaključek

III. sokolskih smučarskih tekem

Včeraj so se v Bohinju s tekami vrst v smuških likih, tekmo članic v smuku na dva kilometra in skoki zaključile sokolske smučarske prireditve — V smuških likih je zmaga vrsta Jesenice I, v smuku Celjanka Hillingerjeva, v skokih posebej pa Jeseničan Janko Zupan — V sestavljenih tekmah je sokolski prvak Lovro Zemva z Gorij

Boh. Bistrica, 28. januarja. Davi je Bohinj poevill nov sneg, toda na srečo ne tako visoko, da bi mogel škodovati obširnemu sporedu, ki ga je namerala vodstvo tekme izvesti v teku današnjega dneva. Snehlo je prav do zore, ko pa so se začele pomikati na cilj za tekmo v smuških likih onstran kolodvora množice tekmovalcev in pozneje tudi gledalcev, je sem in tja že mežikalo zlato sonce izza oblakov. Takšno se je

Maks Rabič, ki je z dvema skokoma na 26 in pol m pridobil toliko, da je zasedel tretje mesto v sestavljenih tekmah. V konkurenci za sestavljene tekme je bilo prijavljenih 20, nastopilo pa je 9 tekmovalcev. Program je bil izveden v piči pol uri. Podrobni rezultati v sestavljenih tekmah so bili naslednji:

I. in II. razred: 1. Zemva Lovro (Gorje) 418,75, 2. Smolej Franc (Jesenice) 403,1, 3. Rabič Maks (Mojstrana) 359,7, 4. Prešeren Martin (Radovljica) 322,8, 5. Lakota Ciril (Mojstrana) 271,1.

III. razred: 1. Prešeren Franc (Radovljica) 449,3. V skokih posebej je bilo prijavljenih 21 tekmovalcev, nastopilo pa jih je 13 in 4 izven konkurence, tako da je bilo vsega 17 tekmovalcev. Vsi skakalci niso štedili živcev in energije ter so razmeroma dosegali prave lepe daljave. Pri tem je bilo seveda pri nekaterih manj rutiniranih nekaj padcev, ki pa niso imeli hujših posledic.

Junak v tej tekmi je bil Jeseničan Janko Zupan, ki se je v poskusnem skoku povzpela na 36, v konkurenci pa je postavil dve znamenki po 34 in 35 m. Ker mu je šlo tako odlično, si je za zaključek tekme privoščil še skok z vsem zalemom, ki ga je nesel na 42 in pol m, kar je bil tudi najdaljši skok dneva. Med ostalimi se je Zemva dvakrat lepo postavil tik pod 30 m, prav dobro tudi Prešeren Franc in oba Mariborčana Čop in Stopar, ki sta izven tekme tudi segla nekaj preko 30 m. Tekme so bile končane v piči uri, tako da so se tekmovalci s Polja lahko pravočasno vrnili v Sokolski dom v Bistrici.

Podrobni rezultati skokov samih so bili naslednji:

I. in II. razred: 1. Zupan Janko (Jesenice) 231,5, 2. Zemva Lovro (Gorje) 194,6, 3. Rabič Maks (Mojstrana) 170,3, 4. Kozjek Vinko (Jesenice) 146,7, 5. Mokorel Viktor (Zirovnica-Breznica) 144,9.

III. razred: 1. Prešeren Franc (Radovljica) 214,1.

Ob pol 17. Je prispel v Sokolski dom načelnik SKJ br. Ambrožič z vodnikom tekm br. Podgornikom, ki sta

oficijelno zaključila

letošnje smučarske prireditve Sokola. Načelnik br. Ambrožič je v kratkem nagovoru pozdravil najprej zastopnike civilnih in vojaških oblasti, med njimi zastopnika obolelega bana br. dr. Marušiča, banskega svetnika dr. Štera, zastopnika komandanta dravske divizije podpolkovnika Popoviča, prečital nato pismo zadržanega podbana dr. Pirkmajerja, pozdravil spet osebno navzočega I. podpredsednika JZSS br. dr. Pavlina in prečital pismo odsotnega I. podstaroste br. Gangla, ki so vsi želeli tekmovalcem in vodstvu tekme čim večjih uspehov. Načelnik se je nato s kratkimi in lednatimi besedami zahvalil vsem za sodelovanje in cilju podkreditve sokolske ideje, nato na je vodnik br. Podgornik prečital podrobne uspehe v posameznih konkurencah. S krepkim sokolskim: Zdravol je bila zaključena ta skromna in pomembna svečanost.

Krasna zarja je vstajala izza Julijskih vrhov, ko so se razigrani, sokolski smučarji poslavljali od divnega Bohinja, ki morda že dolga leta ni bil tako blagoslovljen s snegom in soncem kot je v zadnjih dnevih.

Mariborski nedeljski dogodki

Maribor, 27. januarja. Sinoči je priredila srbska pravoslavna cerkvena občina v Mariboru svetosavsko besedo v veliki dvorani Uniona, ki je bila zelo dobro obiskana. Obširni, skrbno izbrani spored je dovršeno izvajal pod vodstvom prof. Švajgerja mariborski Brandlov trio kot solistka na violini ga. Brandlova, na klavirju ga. Rusy in sopranistka ga. Hinterlehnerjeva. Nato je sledil ples do zore. Besede so se udeležili vsi predstavniki civilnih in vojaških oblasti in mnogotero odlično občinstvo.

Iz dnevnih kronik

Na zabavi v Unionu je bila ukradena ženska ročna torbica z rokavicami in vrednosti 200 Din. Mizarskemu mojstru Ivanu Fingustu iz Rač je nekdo ukradel iz mestne klavnice zaklano, 54 kg težko svinjo, vredno 500 Din. Neka kmečka ženska je hotela včeraj iz zaklenjenega stanovanja brivca Schmiermaula na Ruški cesti odnesti ženski plašč. Zalotili se jo. Toda medtem, ko je brivec hitel po stražnika, jo je ženska pobrisala proti Studencu. — Včeraj je padla 50letna delavka Helena Lorberjeva iz Kamnice tako nesrečno da si je zlomila levo. S hleva je padel v kaščo 55letni Jožef Škofič iz Jakobskega dola in si zlomil levo. 51letna zasebnica Ivana Stipanovič pa je padla v Medvedovi ulici in si zlomila levo nogo.

Dve zborovanji

Danes je bil Narodni dom pozorišče dveh velikih nacionalnih prireditev. V mali dvorani v I. nadstropju se je vršil ob 9. dopoldne občini zbor mariborske podružnice Narodne strokovne zveze. Občni zbor je bil izredno dobro obiskan, da je bila dvorana za vse prepolna. Predsednik NSZ g. Bajt je podal točno sliko vsega dela ter ugotovil, da je organizacija lani močeno narasla tako glede članstva kakor tudi glede vpliva v javnem življenju. Pri volitvah v Delavsko zbornico so bili doseženi zadovoljivi uspehi in zastopajo mariborske nacionalne delavce štirje delegati. V raznih industrijskih krogih so bile ustanovljene nove podružnice, a pripravljajo se samo za letos ustanovitev 25 novih podružnic. Tajnik g. Nabergoj je med drugim po-

vedal, da je odbor priredil 85 sestankov v mestu in na deželi. Podružnica šteje 277 članov. Pri nedavnih volitvah obratnih zaupnikov se je dvignilo v Mariboru število nacionalnih zaupnikov od 21 na 34, verjetno pa je, da bodo debili v nekaterih obratih še 4 zaupnika. Nj. Vel. kralju je bila odposlana vdanostna brzojavka. Pri volitvah je bil za predsednika ponovno izvoljen g. Tone Bajt, za prvega podpredsednika g. Rudolf Tumpej, za drugega g. Vojska Drago, za tajnika Marino Kralj, za tajnika II. Koc, za blaginjska Tekavc in Valič, v odbor pa: Nerat, Rožički, Mašek, Rozman, Mahovnetova, Kramerjeva, Gruss, Stibil, Vovk, Bajc, Zupančičeva, Fras, Brandl, Petek, Benoni, Saje, Derenčin, Fabjančič, Kodrič in Sardenski.

Sledil je obširen govor predsednika centralne Narodne strokovne zveze g. Rudolfa Juvana iz Ljubljane, ki je podal pregledno sliko težavnega položaja našega nacionalnega delavstva in njegova stališča napram rdeči internacionalni ter stremeljenju po ustanovitvi slovenske delavske internacionale, ki že deloma obstoji. Posebno tesno so vezi med našimi in češkimi nacionalnimi delavci, treba pa bo pritegnili še ostale. Govorila sta še g. Tumpej in Vojska, ki sta podala smernice za bodočo borbo.

Istočasno se je v mali dvorani II. nadstropja vršil občini zbor železničarske Jadranske straže v Mariboru, ki ga je vodil predsednik višji kontrolor g. Rožman. Po pozdravu navzočih je podal pregledno poročilo, iz katerega je razvidno, da se je organizacija kljub enoletnemu obstoju hitro razvila in beleži že prav lepe uspehe. Nad vse je bilo razveseljivo tajniško poročilo g. Budihne, prav ni manj pa blaginjsko g. Pilerja. Na predlog revizorja g. Perneteta je bil odboru podan absolutorij. Pri volitvah je bil večinomno izvoljen dosedajni odbor s predsednikom g. Rožmanom na čelu. Zborovanje je nato še pozdravil s daljšim govorom predsednik JS dr. Rapotec v imenu oblastnega odbora in njegovega predsednika župana dr. Lipolda pa g. Lavrenčič. H koncu sta govorila še g. Dušek v imenu nižjih železniških uslužbencev in predsednik mornarske sekcije g. Jug.

Koliko mleka, kave, čaja, sladkorja, povrtine in podobnega so lani zaužili Ljubljančani

Ljubljana, 27. januarja. (predlanskim 1.367.961 kg) in je prišlo na glavo in leto 22.90 kg sladkorja. Cokolade je bilo lani manj konzumirane, namreč 49 tisoč 952 kg (predlanskim 54.137 kg). Raznega čajnega peclja, keksov, bliskovitov in podobnega so pojedili Ljubljančani lani 40 tisoč 148 kg (predlanskim 39.850 kg). Krompir, zelje in repa so neobhodna ljudska hrana. Teh poljskih pridelkov je bilo lani uvoženo le 4.443.895 kg (predlanskim 4.460.467 kg). Konzum je torej nekoliko padel! Nasprotno pa je Ljubljana porabila mnogo več razne zelenjave, solate in povrtnine. Iz domačih krajev je prišlo v Ljubljano lani 1.181.361 kg (predlanskim samo 735 tisoč 460 kg). Uvoz tuje povrtnine, zlasti solate je močno padel. Lani je bilo uvoženo 170.866 kg (predlanskim skoro še enkrat toliko, namreč 313.434 kg). Potrošnja jedilnega olja je bila večja kakor ostala leta. Lani je bilo uvoženo raznih jedilnih olj 293.465 kg (predlanskim 273 tisoč 246 kg). Leta 1913. je bilo olja porabljenega 201.828 kg. Podatki o mleku, raznih poljskih pridelkih in kavi za predvojno leto 1913. manjkajo, ker takrat niso vodili posebne statistike o teh živilih, ker ni bila na nje naložena nikakva užitina.

Ohlave

Film ZKD. Danes ob pol 15. bo predstava filma »Ekscelencia in njegov šofer«. Cene Din 3.—5. Samo še danes se lahko nasmeljete.

Ing. arh. Kregar Rado:

Dva predloga za sanacijo Narodnega gledališča

Efekt ankete, katero je sklicalo »Udruženje gledaliških igralcev« v jeseni v dramskem gledališču, da pojasni slovenski javnosti nevezdrno finančno stanje našega gledališča in da najde pota ter sredstva za sanacijo krize, se je izkazal kot prav malenkosten. Uspeh moralnega značaja je ustanovitev »Društva prijateljev gledališča«, ki skuša s propagando povečati število abonementov in obiskovalcev sploh. Kljub naporom društva, uprave, pred vsem pa igralcev samih, je dosedajni inkaso na približno isti višini kot lansko sezono, torej tudi v tem oziru ni večjih materialnih koristi.

Edini večji materialni uspeh je dosežen pri letni občini ljubljanske, ki je povisala mesto subvencijo za bodoče proračunsko leto na 400.000 Din ter odpisala dolg na uporabi toka, vode in plina. Na žalost pa ta edina subvencija poleg državne dotacije ne more zadostovati za rešeno poslovanje našega gledališča. Katastrofalno finančno stanje treja naprej, postaja slabše od meseca do meseca, tako da se delo v gledališču vedno bolj približuje popolnemu zastoju. Upravnik gledališča g. Oton Zupančič ni vzdržal napore ter je že par mesecev na bolniškem dopustu. Mesto generalnega tajnika in dramaturga ni zasedeno, tako da vodita danes administrativne in umetniške posle oba gg. direktorja drame in opere. Upravnik zastopa direktor drame g. Golja, kateremu pomaga ekonom g. Mahkota. Posle direktorja drame pa vrši g. glavni režiser prof. Šest.

Naše gledališče v današnjem stanju je podobno bolniku, katerega ne puste umreti, nočejo mu pa dati toliko, da bi mogel živeti, ozdraviti in delati. Vsakokrat, ko nastopi kriza, se temu bolniku z injekcijo 100.000 Din podaljša življenje za par mesecev. Vsakemu, tudi najbolj preprostemu človeku mora biti jasno in razumljivo, da tak način življenja ne more ugodno vplivati niti na poslovanje uprave, niti na delo in razpoloženje igralcev, niti na razpoloženje javnosti. Uprava, ki je brez denarja, ne more plačevati v redu, deloma sploh ne, svojih obveznosti in ostaja dolžna: avtorjem na tanišnjem, igralcem na plačah, trgovcem na blagu itd. Tudi za gledališče, ki je državna institucija, veljajo predpisi uradniškega in finančnega zakona ter zakona o državnem računovodstvu. Z ozirom na te predpise in zakone se čisto upravi očita, da se jih pri svojem poslovanju točno ne drži. Kdor pa pozna ustroj gledališča, ta ve, da bi moralo poslovanje pri strugem izvajanju zakona takoj prenehati.

V kako nevezdrnem stanju so gledališke finance najbolj jasno govori dejstvo, da je uprava dolžna igralcem na plačah preko 100.000 Din. Vsakega prvega dobi osebo na račun mesečnih prejemkov le po 300, 400, 500 Din, kakršna je pač višina plače. Ostalo pa v obrokih zopet po par sto Din. kakršno je pač inkaso predstave prejšnjega večera. To obročno plačevanje se vleče skozi cel mesec, skozi celo leto. Da pri takem načinu plačevanja gaž ne more go spodinja, pa če je še tako vestna, urediti svojega gospodinjstva, je jasno. Posledica je, da se igralci vedno bolj zadolžujejo.

Ako se računa, da ima gledališče obveznosti (neplačane račune) iz prejšnjih let, ki znašajo približno 300.000 Din, potem je razumljivo, da ne more imeti pri trgovcih kredita in zaupanja. Vsako redno poslovanje uprave in delo igralcev je v takih razmerah izključeno.

Mnenja sem, da je skrajni čas, da se javnost zgaane in se jasno ter odločno izrazi, ali hoče imeti gledališče na umetniški višini, kot je bilo vse do zadnjega časa, ali se zadovolji z gledališčem provincala, ali se zadovolji z gledališčem druge vrste, ali pa, da gledališča sploh ne potrebuje. Društvo prijateljev gledališča naj prevzame iniciativno v zvezi z vsemi ostalimi kulturnimi društvi ter naj izvede plebiscit. Če se izjavi večina slovenske javnosti za ohranitev te kulturne institucije v neokrnjenem obsegu in obliki, potem se morajo najti sredstva za finančno sanacijo. Če pa je javnost mnenja, da zadostuje njenim kulturnim potrebam tudi gledališče manjšega obsega, potem mora gledališka uprava brezpogojno spraviti v sklad svoj proračun z buđetom, ki je za gledališče dovoljeno, odpustiti mora osebe, reducirati število predstav itd. V tem slučaju ni mogoče nadalje zagovarjati mučenja oseba in trgovcev z dosedajnim načinom plačevanja. Če pa se javnost izjavi, da sploh nima potrebe po gledališču, potem naj se izročita še ti dve zgradbi v privatno eksploatacijo za kino ali karkoli že.

V siedečem podajam dva predloga za sanacijo. Izvedljiva sta oba, vsak zase pa s prav različnim učinkom. Javnosti prepuščam, da se izjavi za enega ali drugega, da stavi eventualno novega ali pa da ostane apatična tudi v tej važni kulturni zadevi in prepusti gledališče usodi.

Prvi predlog.

Obrača se predvsem na banovino in ljubljansko mestno občino:

1. Mestna občina naj tudi v bodoče izplačuje in to v celoti odobreno subvencijo v iznosu 400.000 Din. Ravno tako naj tudi v bodoče odpisuje dolg na uporabi toka, plina in vode, kar znaša letno skupaj 500.000 Din.
2. Mestna občina honorira sama gasilsko in varnostno službo, v kolikor jo vrše v gledališču njeni organi, kar znaša letno 90.000 Din.
3. Kr. banska uprava, ki je lastnica obeh počinj in jih vzdržuje, naj plača tudi za varovanje proti požaru, kar znaša letno 30.000 Din.
4. Kr. banska uprava naj prevzame oskrbo gledališča s kurivom, kakor za ostale banovinske zgradbe, urade in nekatere šole. Gledališču bi ostalo za osebne izdatke na ta način okrog 80.000 Din.
5. Kr. banska uprava ki je lastnica obeh poslopij in celega inventarja, odnske opreme in fundusa (kulis kostumov itd.) naj skrbi tudi za vzdrževanje in izpopolnitve tega fundusa, kar znaša letno 100.000 Din.
6. Kr. banska uprava honorira svoje organe, ki vrše nadzorstveno službo med predstavami v gledališču, kar znaša letno 40.000 Din.
7. Kr. banska uprava, ki je lastnica hiš,

v katerih je nameščeno skladišče kulis, naj da to skladišče gledališču brezplačno v najem, oziroma naj črta dolžno najemnino in ostale prispevke za hišo, kar znaša letno 60.000 Din.

8. Za obstoječi dolg na materialnih izdatkih pa naj izposlujejo državni poslanci, senatorji in ministri naknadni kredit od finančnega ministra, kot so do sedaj tudi vsako leto storili in to vedno z uspehom. Ta naknadni kredit bi bil potreben v iznosu 300.000 Din.

S prevzemom navedenih stroškov in obveznosti ter naknadnega državnega kredita bi imela gledališka uprava na leto 1.200.000 Din več razpoložljivih sredstev: od tega bi odpadlo na občino približno 590.000 Din, na banovino 310.000 Din in na državo 300.000 Din. Prepričan sem, da za ta način sanacije ni potrebno spreminjati niti mestnega niti banovinskega niti državnega proračuna, ker se da doseči kritje za navedene izdatke potom notranjega virmana posameznih postavk proračuna in štednje pri drugih izdatkih.

V bodoče bi tudi ostali očitki slabega gospodarstva gledališki upravi, ker bi vse navedene stroške za materialne izdatke knjižili in izplačevali mestno in banovinsko računovodstvo. Zastopnika občine in banovine pa bi prisostvovala sejam, na katerih se bodo obravnavale zadeve materialnega značaja.

Drugi predlog.

V slučaju, da se ne zgaane niti javnost niti društvo in oblasti, potem ne preostaja upravi drugega, kakor da uravnovesi — in to za ceno rešitve gledališča — svoje izdatke z buđetom, drugače je katastrofa tekmo letošnjega leta neizogibna. Odgovornosti v formalnem oziru se morejo odtegniti člani uprave, če odstopijo ali grejo na bolniški dopust, ne morejo se pa odtegniti moralni odgovornosti, ker niso poskusili vsega, da rešijo vsaj to, kar se rešiti da.

1. Poslovanje gledališča se reorganizira na ta način, da se bodo dajale v bodoče dramske in operne predstave le v opernem gledališču. Ansambli za vse predstave naj bo skupen. (Delitev v dramski in operni ansambli odpade). Vsak drugi večer bi se vršile dramske predstave manjše z opernimi.

2. Z ozirom na zmanjšano produkcijo mora uprava reducirati osebe, znižati dnevne stroške predstav, zržati materialne izdatke za kulise, honorarje za statiste, tantjemne itd.

3. V dramskem gledališču bi se v tem slučaju vršile dopolne skušnje za dramske predstave, dopoldne in zvečer pa kinopredstave z zvočnimi filmi. Z ozirom na izbornu akustiko, bo to poleg »Kina Matic« najboljšje kinogledališče v Ljubljani. Gledališče kot državna institucija naj se oprosti davka in taks za kinopredstave, za katere naj se uvedejo konkurenčne vstopnine.

4. Burke, opere, komedije, baletne prireditve, kabaretni večeri itd. naj se v bodoče igrajo le v dramskem gledališču ter se uprava tako odtegne očitkom, da s takimi predstavami profanira našo najvišjo kulturno institucijo.

Vse prireditve v sedanjem dramskem gledališču naj bodo namenjene zgolj povislanju inkasa, iz katerega se ima kriti primanjkljaj umetniškega gledališča.

Pripominjam, da ta misel ni nova in se je na sejah uprave obravnavala ob priliki vsakovrstnih redukcij državnega buđzeta. Tej reorganizaciji se upirata oba direktorja z motivacijo, da je tako rešitev smatrate za demontažo naše kulture. Ker je odgovornost za ta korak, ki mora imeti najdalekosežnejše posledice za naše kulturno življenje, zelo velika in jo uprava sama res težko vzame na svoja ramena, naj se vsaj v tem izrazi slovenska javnost.

Tekmovanje smučarjev Sokola III

Včeraj so se vršile I. društvene smučske tekme Sokola III. Častno pokroviteljstvo nad prireditvijo je imel br. starosta Danilo Šaplja. Tekme so se vršile v okolici Crnuč in so nepričakovano dobro uspele. Tekmovalo se je v tehle panogah: člani tek na 14 km, moški naraščaj tek na 5 km, ženski naraščaj tek na 3 km, moška deca tek na 3 km in patrolni tek na 5 km dolgi progi. Udeležba je bilo zelo velika, tekmovalo je v vseh panogah 90 tekmovalcev in tekmovalk.

Člani 14 km: 1. Dečman Viljem 1:9.55, 2. Bratuš Ciril 1:10.22, 3. Majntniger Leopold 1:10.36, 4. Jazbec Velkoslav 1:16.09, 5. Žagar Emanuel 1:18.09. Izven konkurence je startalo 10 tekmovalcev, od katerih je dosegel Legovič Franc s časom 57.30 najboljši čas.

Moški naraščaj 5 km: 1. Trost Janez 32.26, 2. Kolarič Ervin 33, 3. Kovarčič Lado 33.35, 4. Sirmik Mirko 33.38, 5. Novak Jože 37.10. Izven konkurence 3 tekmovalci: 1. Štifter Ivan 31.43.

Ženski naraščaj 3 km: 1. Brelih Vlasta 15.56, 2. Tavzes Slavka 15.59, 3. Tavzes Volja 17.03.

Moška deca 3 km: 1. Samotorčan Ivan 12.22, 2. Novak Rajko 12.53, 3. Tavzes Radovan 13.55. Izven konkurence 10 tekmovalcev: 1. Bizjak Bernard 13.29.

Patrolni tek 5 km: 1. Majntniger Leopold, Bratuš Ciril, Dečman Viljem 32.53, 2. Kovarčič Julij, Jiba Zdeno, Sirmik Mirko, 35.07, 3. Blaganej Savo, Lazar Milan, Danev Karl, 37.10, 4. Baloh Evsta, Kolarič Ervin, Loboda Franc, 37.50. Izven konkurence sta tekmovala 2 patrolji: 1. Lubej Stanko, Pirnat Valentin, Čermišer Ciril, 39.10.

Vodstvo tekme je bilo v rokah članov smučarske odseka, ki je svojo vlogo rešilo prav dobro. Za mladi smučski odsek, ki obstoja šele eno leto, so današnje tekme leplod smotrnega dela na polju bele umetnosti in mu je le žetli še več tako uspeh tekem.

Ali si že član „Vodnikovih družbe“?

vretime

držalo z malim dvigom temperature okoli poldneva skoraj ves dan, tako da so morali biti tekmovalci tudi z belo puskivjo drugega dne samo zadovoljni. Tudi skakalca nad Poljem je bila prav dobra in nudila nekaj lepih prizorov, ki pa žal niso imeli zadovoljivega števila gledalcev. Skoki so se morali zaradi zgodnjega odhoda zadnjega vlaka pričeti ob 13. in tako je prišlo, da občinstvo ni pravočasno, ali pa sploh ni prišlo do skoraj uro oddaljene skakalnice. Skoda truda aglinih članov domačega Sokola, ki so tamkaj pripravili vse za večji obisk. V ostalem pa je vodstvo ravnilo edino pravilno: kaže torej, da je vzrok nesreče drugje, in sicer v tem, da zvečer ni bilo turistovskega vlaka, ki bi bil armadi smučarjev omogočil nekoliko poznejši in še udobnejši povratek v Ljubljano.

Tekma vrst

v smuških likih

je bila odgođena za pol ure, kar pa ni nikjer kvarilo vtisa, da je organizacija izdelana do zadnje podrobnosti. Proga z občutno — morda celo preveliko — višinsko razliko je bila trasirana na idealnem strmem bregu nasproti kolodvora, ki vsakega smučarja kar od daleč vabi na poskušajo v tehniko. Za tekmo se je prijavilo 97 tekmovalcev, nastopilo jih je 74 in še trije nepozno prijavljeni Mariborčani — usoda in znanje sta hotela, da je bil prav med njimi najboljši vozač dneva — torej skupaj 77. Tekmovalci so odhajali z nastopnega mesta v dveminutnih presledkih. Najostrejša borba v konkurenci je bila med Jeseničani, ki so — kakor znano — dozdaj največji mojstri v likih. Tako se je Kotnik odrezal s krasnim časom 3:19, le nekaj slabši je bil njegov rival in ožji rojak Lucman, prav tako odlično še Praprotnik s Koroske Bele in kot predzadnji kranjskogorski Kavčič. Junak na tej prvi pa je bil Mariborčan Rudolf Stopar, ki je dosegel — izven tekme — čas 3:13. Med tekmovalci smo opazili tudi našega Janša, ki se je prvič poskusil v tej vrsti smučanja in dosegel razmeroma prav dober čas. Pravi, da mu ugaja in bo drugič poskusil spet! Tekme v likih so trajale dobri dve uri in pol in so polagoma privabile tudi precej gledalcev na cilj — in ponekod žal tudi ob progo, še več pa jih je opazovalo naše najboljše tehničarje na smučeh z višine kolodvora, odkoder je bil pogled na vso progo res nekaj posebnega.

Podrobni rezultati v teh tekmah so bili naslednji:

1. Jesenice I 10:29 2/5; 2. Kranjska gora 10:55 4/5; 3. Koroska Bela - Javornik I 11:08; 4. Jesenice II 11:38; 5. Škofja Loka 11:38 3/5; 6. Ljubljanski Sokol I 11:51 4/5; 7. Mojstrana 12:06 1/5; 8. Koroska Bela - Javornik II 12:07 2/5; 9. Maribor - matica 12:13 1/5; 10. Celje 12:22.

Vrsta Maribora III je — izven tekme — dosegla čas 11:13 4/5 in bi bila potemtakem zaseda v danih pogojih četrto mesto.

Med posamezniki so bile tle trije časi najboljši: 1. Kavčič Drago (Kranjska gora) 3:16; 2. Katnik Lojze (Jesenice) 3:19; 3. Praprotnik Martin (Kor. Bela-Javornik) 3:20 2/5.

Uro pozneje — torej ob 9.30 — se je vršila nedaleč od proge za like tekma

članic v smuku na 2 km.

Za to tekmo se je prijavilo 15, nastopilo 10, na cilj pa prišlo 9 tekmovalk. Proga je bila razmeroma težka in je veliko število tekmovalk izgubilo mnogo časa zaradi pobiranja; zato je tudi med časi prvih in zadnjih tako vidna razlika. Favoritinja Ažmanova iz Radovljice, ki se je v ostalem poskusila tudi na progi za like, je morala svoje mesto odstopiti talentirani Hillingerjevi iz Celja, pustiti tudi korajžno Černetovo pred sebo ter celo s Pogačarjevo z enakim časom deliti tretje mesto. Ostale seveda so imele vse večje križe s pokončno držo. Tekma je bila končana v pol ure; gledalcev in simpatizerjev je imela mnogo.

Podobni rezultati te tekme so bili:

1. Hillinger Nestl (Celje, Celje) 1:38.3.5, 2. Černe Jožica (Kranjska gora, Kranj) 1:46, 3. Pogačar Marica (Radovljica, Kranj) in Ažman Zdenka (Kranj, Kranj) 2:11.4.5, 4. Urban Reni (Sokol I, Ljubljana) 2.25, 5. Smerdu Ljubica (Maribor-matica, Maribor) 2.43.

Popoldne so bili na sporedu skoki.

Kakor smo že rekli, je bil čas odmerjen zelo pičlo, tako da je moral sodniški zbor na mesta kar takoj po končanih tekmah v smuških likih. Ob napovedanem pričetku je Hanssenova skakalnica nad Poljem klub naglici, s katero so se funkcionarji odpravili tjakaj, še samevala v prelestnem gozdu boko okinčanih božičnih drevesc. Toda sokolska disciplina je tudi tukaj premagala vse one mahtne zapreke in s polurno zamudno je že držal prvi skakalec raz most. Tekmovanje se je vršilo v dveh ločenih skupinah, in sicer za sestavljene tekme in za skoke posebej. Med tekmovalci v sestavljenih tekmah sta bila najopasnejša nasprotnika Smolej Franc, ki je dosegel v teku na 18 km drugo mesto, in pa Zemva Lovro, ki je imel s šestim mestom in 9 minutno razliko v teku preceičen minus Smolej se je po poskusnem skoku, ki ga je imel vsak tekmovalec, obkretaj sigurno spustil na 22 in pol ozir. 22 m, kar pa je vendarle bilo pre malo, kajti Zemva je v prav lepem stilu obstal v dveh skokih na 30 m. Prav dobro se je držal tudi Mojstrančan

OD SOBOTE DO PONEDELJKA

Ljubljana, 28. januarja.

Po osvežitocem mrazu, ki pa je v soboto zvečer že občutno popuščal, smo došli v nedeljskem jutru tenko plast praha, ki je takoj dopoldne spravil na nož vse smučarje. Sneg jim je bil dobrodošel, saj je bila popreje snežna plast poledela in mestoma tako zglajena, kakor zrcalo. Ali — spet je nastopila odjuga, da ni bilo računati na posebne sportne užitke. Mladina je seveda vzlic temu bila razigrana vsepovsod v ljubljanski okolici. Dan je bil v ostalem kar prijeten. Zvečer je spet začelo zmrzovati.

V Ljubljani smo ostali tudi to nedeljo brez posebnih senzacij. V ljubljansko bolnišnico so pripeljali več ponesrečencev in šrtel rabuk in prvostopenjsko kandidatko smrti. 17 letna posestnikova hčerka Draža iz Blagovice pri Kamniku se je sporekla s starši, nato pa je poživila nekaj

kreolina, tiste maže, ki jo rabijo za kovanje. V bolnici so ji izprali žilnice in je dekile že izven nevarnosti. — Ivan Sekirnik, 34 letni dinar iz Most, stanujoč v Tovarniški ulici št. 3, je bil v soboto zvečer napaden. Nekdo ga je udaril s steklenico po glavi. V nedeljskem popoldnevu so se pa tam doli za šentpetrom nekje v gostilni sprli vinski bratci in nas'ala je bitka, po kateri so morali v bolnico pripeljati 33 letnega voznika Jožefa Megiča, 32 letnega delavca Stefana Korošo in 30 letnega voznika Petra Ustarja, ki so jo vsi med pretepom dobili po glavi, da so bile butice krvave in nosovi otekli. — Pri sankanju se je lažje ponesrečil 5 in polletni Branko Breskvar iz Hrušice pri Dobrunjah, pri smučanju pa 16 letni vajenec Alojzij Povhe s Poljanske ceste, ki si je s palico presekal obraz.

Svetosavska beseda na Taboru

Praznovanje sv. Save je v soboto zvečer kronala v veliki dvorani na Taboru tradicionalna svetosavska beseda, ki se je naši ljubljanci prav radi udeležujejo, kar je tudi topot dokazal velik obisk kljub zabavam v skoraj vseh ljubljanskih dvoranh. Med številnimi oddinimi gosti so bili poleg divizionarja generala G. Cukavca, podbana g. dr. Pirkmajerja in ljubljanskega župana g. dr. Puca tudi nekateri zastopniki ljubljanskega konzularnega zbora, dalje predstavniki številnih državnih uradov in drugih ustanov poleg skoraj vseh članov ljubljanske pravoslavne cerkvene občine. Velika udeležba je razumljiva že zaradi pestrega in skrbno izbranega programa, kakor tudi zaradi plemenitega cilja te besede, katere čisti dobiček je bil namenjen v korist fonda sv. Save, ki služi v pomoč bolnim sirotam in revnim dijakom in fonda za gradnjo pravoslavne cerkve v Ljubljani, s katerim se bo končala graditev tega lepšega, že pokritega pravoslavnega božjega hrama.

Beseda se je pričela s svetosavsko himno, ki jo je poleg skladb Arhangelškega: »Ne imami injoc« in Lajovic: »Pomladni spev« odpelo pod vodstvom g. Herija Svetla pevsko društvo »Sloga« res dovršeno in na največje zadovoljstvo navzočih. Sledili sta umetniško podani Foersterjeva: »Pri oknu« in arja iz Heroldove opere: »Le prease cleres«, ki jih je odpela z resničnim občutkom naša znana in popularna umetnica ga Pavla Lovšetova, za kar so jo navzoči nagradili z burnim aplavzom in kito

Lohneški zmaj na bohemskem karnevalu

Velik uvod v letošnje karnevalsko rajanje je napravila SK Ilirija, katere tradicionalni bohemski karneval je v soboto večer vabil v Union. Originalna deviza ki so si jo izmislili prireditelji, je dobro napolnila dvorano in stranske prostore. Lochneška pošast je še vedno hudo aktualna. Nu, in to grozno pošast so ujeli Ilirijani in jo prignali v glavno unionsko dvorano, kjer se je košato razkoračila prav na sredi. Bil vam je to reptil, ki je vzbujal grozo in spuščanje hrkati in napravil svojemu moštru arhitektu g. Schellu, ki je zanj delal načrte, če posebej pa znanemu sportnemu in tehničnemu delavcu Oskaru Delkinu, ki ga je upodobil, vsaj čast. Zmaj je bil dolg kakih 10 m in je segal v višino prav do balkona. Oči so mu žarele demonsko zeleno, a gobec je bruhal žveplo in ogenj. Sprejadj je imel napis: Loch-Ness-Pošast in ker so bile inicialke za dobro spoznanje večje kakor druge črke, so avguri, ki se izpoznajo

Zmagoslaven ples v operi

V letošnjem predpustu, ki je izredno kratek, je od vseh plesov prav gotovo najbolj odrezal Abrahamov »Ples v Savojuz, ki so ga v soboto zvečer prvič zavrteli na ljubljanskih opernih deskah. Opera je bila razprodana, nabita kakor top, občinstvo židane volje, navdušeno od prvih sentimentalnih popevcih preko mnogoterih zabavnih, slikovitih in tudi dramatično učinkovitih prizorov do trivljanske dogmnanja o nedolžnosti mlado poročene junakinje, skratka, vse tja do pompoznega konca s sprevedom vseh nastopajočih. Večeru je seveda kraljevala ga. Zlata Gjunjgjenčeva kot lepa Madeleine. Pela in igrala je tako, da se ji občinstvo kar ni moglo dovolj zahvaliti z burnim odobravanjem in glasnim vzklikanjem. Z njo sta brijljala Gostič in Thierryjeva v znamenitem trikotu. Sijajno posrečen plesni duet sta odigrala gđ. Vali Smerkoljeva v vlogi mlade ameriške kompozistke Daisy in Bojan Peček v vlogi turškega atašea. Z vsakim svojim nastopom sta žele pravočasno triumfati. Vnesla sta vsa živahnost v igro. Zlasti gđ. Smerkoljeva je žela pohvalo kakor doslej še nikoli. Talent je zmagal na celi črti. Z zdravim smehom sta v dveh nepevskih vlogah pomagala delu do uspeha Daneš in Bratina, svoje pa so v vidno vno storili tudi vsi drugi. Tako je »Ples v Savojuz pod taktirko di-

rektorja, tiste maže, ki jo rabijo za kovanje. V bolnici so ji izprali žilnice in je dekile že izven nevarnosti. — Ivan Sekirnik, 34 letni dinar iz Most, stanujoč v Tovarniški ulici št. 3, je bil v soboto zvečer napaden. Nekdo ga je udaril s steklenico po glavi. V nedeljskem popoldnevu so se pa tam doli za šentpetrom nekje v gostilni sprli vinski bratci in nas'ala je bitka, po kateri so morali v bolnico pripeljati 33 letnega voznika Jožefa Megiča, 32 letnega delavca Stefana Korošo in 30 letnega voznika Petra Ustarja, ki so jo vsi med pretepom dobili po glavi, da so bile butice krvave in nosovi otekli. — Pri sankanju se je lažje ponesrečil 5 in polletni Branko Breskvar iz Hrušice pri Dobrunjah, pri smučanju pa 16 letni vajenec Alojzij Povhe s Poljanske ceste, ki si je s palico presekal obraz.

cvetja. Mesto g. Julija Betteta, ki zaradi obolnosti ni mogel nastopiti, je zapel g. Marjan Rus nekaj res dobrih in primernih srbskih pesmi, ki so jih navzoči še posebno živahno pozdravljali. V nadaljnjem programu je odigral g. Marjan Lipovšek Chopinova: »Nocturno c-mol« in »Scherzo h-mol«, ga Pavla Lovšetova je zapela še tri ljubke srbske pesmi, a pevsko društvo »Sloga« je zapelo za konec še Puševco: »Kaj ti je deklica?« in Karnovičeve: »Klepetulje«. Vse solistične točke programa je spremljal na klavirju g. Marjan Lipovšek.

Po programu je g. divizionar Cukavec z gospo v kolu otvoril plesno zabavo. Vedra prireditelj se je nadaljevala do ranega jutra pri najboljšem razpoloženju, za kar je skrbela vedno odlična godba dravske divizije pod vodstvom svojega vzornega kapelnika. Poleg valčekov in drugih modernih plesov so bila prav pogosta tudi naša nacionalna kola, ki med našo mladino vse bolj prodirajo in imajo vedno več prijateljev, kar je zlasti pohvalno, saj smo tudi Slovenci nekdanj poznali kola, a smo jih žal zamenarili in jih poznamo le še v nekaterih naših krajih tako, kakor pred davnimi leti.

Moralni uspeh lepe svetosavske besede v sicer skromno, toda okusno dekorirani taborski sokolski dvorani je bil res lep, a enako gotovo tudi gmotni, ki naj našim pravoslavnim bratom čim prej pomore do lastnega dostojnega božjega hrama v Ljubljani.

v sportnih skrivnostih, tolmačili, da se je pošast okoristila z inicialkami, kakor jih ima tudi ljubljanski Nogometni Podsavez, a Ilirija da je tista nesrečna devica ki jo hoče LNP pohrustati. Jurij, kje si? O. nad odrom je sv. Jurij v viteškem oklepu branil devico, ki jo je hotel zmaj požreti. V ostalem: vsa dvorana je bila okusno dekorirana s satiri, a strop preprežen s koriantoli.

Oder je zasedel izvrstni Ronny-Jazz, danes najpopulrnejša godba za plesne prireditve v Ljubljani. Od prijatnih, mamljivih in bodrilnih zvokih se je kar hitro razvil pravo karnevalsko rajanje. Med pestre in slikovite, duhovite, originalne in neoriginalne maske so se pomešali plesalci in kmalu je bilo v dvorani prav prijetno, živahno in razgibanjo. Prireditelj se posetil tudi razni odlični gostje, največ je pa bilo seveda mladine in sportnega sveta.

Drama je v soboto in nedeljo prav tako »obratovalec« se zmerom v znamenju svoje pospešene produkcije. V soboto zvečer so pred domala razprodano hišo dali češko komedijo »Pravica do grehac«, ki je v tej sezoni doživela že hvalevredno vrsto dobro obiskanih uspešnih predstav. Tokrat so dali »Pravico« po skrajno znižanih cenah: najdražji, najmenitnejši sedež samo 14 Din! Izkušnje so pokazale, da se predstave komadov, ki so občinstvu priljubili, čez nekaj časa izplačajo tudi pri tako sarajno znižanih cenah. Polna hiša da večji inkaso, kakor bi ga pri najvišjih cenah vrgel slabši obisk, obenem pa se na ta način pridobivajo za gledališče ljudje, ki sicer ne morejo doživeti praznika vsake premiere. »Pravica do greha«, bo prav gotovo lahko še nekajkrat deležna tako živega obiska in odmeva.

V nedeljskem popoldnevu pa so »Turške kumarec, najtežji kaliber letošnjega

smesnega repertoarja, doživela skromne jubileje. Še so desetletje deske naše drame. Vseh deset predstav je bilo prav dobro obiskanih in tudi današnja — pri cenah od 20 Din navzdol — je našla prav številni odziv. — Zvečer so ob živahnem zanimanju občinstva prikrali dali Deva-lovo komedijo »Gospodična« v skrbni Skrbinski režiji. Delo, ki ni brez tragike,

V enem večeru po Jugoslaviji

Društvo »Soča« tudi v letošnjem kratkem predpustu vrši svoje prosvetno nalogo in tako se je preteklo soboto zvečer vršilo VI. predavanje te sezone v prostorni in lepo okrašeni dvorani pri »Levcu«. Dvorana je bila natlačena poslušalcev, predaval je stari znanec in večkratni predavatelj v »Soči« prof. dr. Vinko Šarabon. Za uvod je občinstvo pozdravil in se zahvalil za krasen obisk neumorni aranžer predavanj g. Josip Sfiligoj, ki je nato še posebej pozdravil predavatelja, ki nastopi kot predavatelj že devet in s tem dosegel pri »Soči« rekordno število predavanj.

Predavatelj je v poljudnem, zabavnem in poučnem, podrguro uro trajajočem govoru opisal najprvo lego Niša kot važnega križišča mednarodnih cest in je prešel nato k opisu Niša samega. Govoril je o hišah, trgih, kladrih, o pitni vodi, hrani, gostilnah, vinu, rakiji, kavi, kruhu, napitini, veliki vrednosti dinarja, čistosti, nosačih itd. Šli smo z njim na trg ogledali smo si prodajalce in kino, smo se »častili«, obiskali »slavce«, se pomenili o Slovencih v Nišu in tako dalje. Zanimivo za nas je, da tam doli napitnine ne poznajo in da je bil neki natak prav vesel ko je dobil v enem dnevu trikrat po 10 par napitnine. Nato nas je peljal predavatelj v okolico Niša, ki pridelala na leto do 1200 vagonov vina, v Niško banjo, Sicevo,

Na zboru izložbenih aranžerjev

Danes dopoldne je polagalo obračun dela v pretekli enoletni poslovni dobi Društvo izložbenih aranžerjev dravske banovine. Lepo obiskani občni zbor se je vršil v mali dvorani Trgovskega doma, vodil ga je pa predsednik g. Grlic. Po uvodnih formalnostih, po pozdravu navzočega zastopnika Zbornice za TOI g. dr. Plessa in zastopnikov iz Celja, je prešel takoj na dnevni red. V lepo zasnovanem govoru je razložil pomen in naloge organizacije, ki je sicer še mlada, a se je že krepko afirmirala v naši javnosti. Apeliral je tudi na članstvo, da se zaveda pomena društva in da se oklene še z večjo ljubeznijo kakor poprej. Treba pa bo premostiti še marsikatero zapreko, da bo društvo lahko vztrajalo na začrtani poti in doseglo svoj cilj.

Tajnik g. Krušič je povedal, da je društvo lani za časa jesenskega vselejma na iniciativo g. Culk organiziralo tekmo izložbenih oken, za katero je razpisalo lepe diplome. Rezultat tega tekmovanja je bil v splošnem boljši kakor pri prvi tekmi. Silna konkurenca je bila prirejena tudi v Celju, kjer je vladalo zanjo ogromno zanimanje in je pritegnila tudi na tisoče ljudi iz okolice v mesto. Bodoči odbor čakajo nekatere nove naloge. Predvsem mora rešiti vprašanje glede podpore brezposelnim aranžerjem, občni zbor pa naj tudi razmišlja o uvedbi posmrtnine v iznosu 50 Din za člana. Treba bo tudi izposlovati 10% popust pri gotovih tvrdkah ter razpravljati o zavarovanju pri Pokojninskem zavodu ali pa glede kolektivnega zavarovanja pri kateri zavarovalnici ter kateri

Stavbinski delavci za svoje pravice

V dvorani Delavske zbornice je bilo dopoldne javno delavsko zborovanje, ki ga je sklicala Zveza zidarjev, tesarjev in gradbenih delavcev. Narodna strokovna zveza, pri kateri je Zveza zidarjev včlanjena, se živahno zanima za gibanje gradbenega delavstva, medtem ko ostale strokovne organizacije to panogo povsem zanemarjajo, kakor da bi interesi sezonskih delavcev ne bili v enaki meri vredni in potrebni zaščite kakor interesi delavstva drugih industrijskih panog. Aktivnosti narodnih delavskih organizacij gre za sluzga, da je gradbeno delavstvo danes v tako ogromni večini v nacionalni fronti, kar je tudi danes izpričala nabito polna dvorana v zbornici in ves po tek zborovanja. — Za vodstvo NSZ se je shoda udeležil tudi dr. Branko Alujevič.

Shod, ki je imel predvsem namen, izraziti enodušno voljo narodnega delavstva, da se z zakonom zaščiti minimalna mezdja, je otvoril in vodil predsednik Zveze zidarjev Galjoč. Prvi govornik Fekonja je bil v živem primeru samega sebe v preprostitih besedah pokazal, kako usodno se v zadnjem času giblje zaslužek gradbenega delavstva. Predlaskini je mezdja dobrega profesionalnega delavca znašala takole okrog 6,75 Din na uro. Spomladi je podjetnik, češ, da se sezona še ni prav začela, znižal mezdjo na 5,25 Din. V juniju, juliju in avgustu, ko

je bilo pri občinstvu deležno prav toplega sprejema.

Pomalem pa drama zaključuje program svoje hiperprodukcije, ki se je vrgla naaj v času svojih najtežjih skrbi za obstanek in s katerim je, lahko rečemo, povsem uspela. Požrtvovalnost in žilavost vsega ansambla sta bardo srečno izpeljala mimo prvih Scil in Karibd. Akcija je uspela v tolikšni meri, da se je vklibj kričeči križi inkaso gledališča v tem času celo dvignil nasproti lanskemu letu.

Je bilo pri občinstvu deležno prav toplega sprejema.

Pomalem pa drama zaključuje program svoje hiperprodukcije, ki se je vrgla naaj v času svojih najtežjih skrbi za obstanek in s katerim je, lahko rečemo, povsem uspela. Požrtvovalnost in žilavost vsega ansambla sta bardo srečno izpeljala mimo prvih Scil in Karibd. Akcija je uspela v tolikšni meri, da se je vklibj kričeči križi inkaso gledališča v tem času celo dvignil nasproti lanskemu letu.

Za lepa zabavna, a za nas, ki nismo imeli še prilike poznati življenje in splošne kulturne razmere naših bratov iz Južne Srbije zelo poučna in zanimiva izvajanja, se je s kratkimi besedami v imenu »Sočec« zahvalil dr. Ražem.

član uživa te določbe; za članstvo naj se pa tudi priredi risarski tečaj. Tajnik je zaključil z zahvalo tajniku gremija trgovcev g. Šmucu, posebno zahvalo je pa izrekli tudi gg. dr. Plessu, prof. Ivanu Vaypotiču, prof. Saši Šantlu, g. Ketteju, g. Sossu in dr.

K besedi se je oglašil g. Hartman kot zastopnik Pokojninskega zavoda in tolmacha izbranemu članstvu pomen zavarovanja, poudarjajoč, da so aranžerji tudi duševni delavci in imajo zato pravico do pokojninskega zavarovanja. PZ bo v tem pogledu storil vse potrebno, da bodo zaščiteni njih pravice.

Sledila so še poročila drugih funkcijonarjev, tako blagajnika, gospodarja in revizorjev, nakar je nastala obsirnejša debata o raznih predlogih, ki jih je stavil tajnik, kakor tudi glede članarine. Sklenjeno je bilo, da ostane članarina na isti višini, o ostalih predlogih pa naj razpravlja bodoči odbor in ukrene, kakor se njemu zdi potrebno. Sprejeto je tudi bilo, da se v Celju ustanovi podružnica, ki bo popolnoma avtonoma, le v gotovih pogledih ter zlasti glede pravil vezana na centralo v Ljubljani.

Za volitve so bile predlagane tri liste, naposled je bil pa dosežen sporazum in je bil za predsednika izvoljen g. Culk, za prvega podpredsednika g. Blechinger iz Celja, za drugega podpredsednika g. Perko, v odbor pa: Grlic, Koser, Hudnik, Rožič, Vidmajer, Markoli, Višner in Smrečnikova, za revizorja pa gg. Kette in J. Mariniko.

je sezona na višku, mora gradbeni delavec delati po 12, da, celo po 14 ur na dan. Proti koncu sezone pa je zaslužek spet padel komaj na 5 Din za uro. Ko pride oktober in november, se začne praznovanje, ki je pri stavbinčih še nekaj hujšega kakor pri rudarjih, s praznovanjem pa spet novo znižanje mezd: takrat pade zaslužek na 4,75 Din. Čež zimo pa delavec za dva, tri mesece brez vsakega dela ostane doma. — S vlogom delavca, da delavstvo podpira vsaj en vogel v hiši, ki se ji reče država, in da mu zato tudi grede vse človeške pravice, je govornik zaključil svoja izvajanja.

Za njim je dr. Alujevič v imenu NSZ pozdravil zborovalce in njihovi borbi požel polnoga uspeha. V svojem nadaljnjem govoru je podrobno obrazložil resolucijo, ki jo bo zveza poslala na vsa odločujoča mesta, in je posebej poudarjal pomen stanovske zavesti in solidarnosti za delavstvo ter zagotavljal gradbene delavce, da se bodo najbolj gotovo preborili do svojih pravic v skupni nacionalni fronti. Govor dr. Alujeviča so zborovalci sprejeli z gromkim odobravanjem. — V imenu Narodne odbane je zidarski mojster Kalc naglašal nujnost borbe proti tujemu kapitalu, ki v veliki meri gospodari pri nas, in je izrazil zahtevo, da se v vseh podjetjih s takšnim kapitalom, ki po navadi zaposlu-

Ljudje, ki kašljajo

lahko prenesajo bolezenske klice na svoje bližnje, a zlasti na otroke. Kašelj in bronhialni katari so pogostoma začetek nevarnih bolezni, katerih se lahko obvarujete, če vzamete KRESIVAL.

KRESIVAL ozdravi kašelj v kratkem času

KRESIVAL bistveno cenejši. Sočaj samo Din 32.— po steklenici.

jejo tuje na najnižjih, kakor na najvišjih mestih, izmenja vodstvo in delavstvo z domačimi močmi.

V imenu delodajalske Zadrage tesarskih mojstrov je govoril g. Ravnikar. Med podjetniki gradbene stroke se je v novejšem času uvedla neke vrste konkurenca, od katere imajo veliko škodo tako delodajalci kakor delavci. Trdke iz province, ki zaposlujejo delavstvo pogostokrat pri pravi nemogočih mezdah, prihajajo v tako nizke ponudbe, da z njimi noben podjetnik ne more konkurirati, če hoče plačati svojega delavca vsaj do neke mere človeško. Zato je iz podjetniških krogov samih izšel predlog, naj se minimalna mezdja zaščiti z zakonom. Podjetniki sami pa se dobro zavedajo, da je težkih razmer v stavbeni stroki precej kriva slaba organiziranost delavstva, in govornik je apeliral na zborovalce, naj se čim tesneje oklene svoje svoje zveze.

Predsednik Galjoč je nato v kratkem poročilu podrobno orisal razmere v Ljubljani, kjer nekatera stavbna podjetja gradijo velike palače, nasproti delavstvu pa tožijo o krizi in znižuje mezdje. Dr. Alujevič je med splošnim odobravanjem naglasil, da mora krizo občutiti najprej delodajalec, potem šele delavec. V temperamentnem govoru je podpredsednik zveze Devetak ugotovil, da ne moremo govoriti o krizi, dokler je še vsak dan toliko razkosnih plesov in veselje. Vsi govorniki pa so soglasno poudarjali nujno potrebo močne strokovne organizacije, ki edina lahko izvzuje stavbenemu delavstvu eksistenčni minimum. V tem smislu je rekel zidarski mojster Kalc: Lahko smo si zunaj, ko gremo preoblečeni z dela, različni med seboj. Na delu pa moramo pravice, organizirani nastopati za svoje pravice.

Na koncu zborovanja, ki je izpričalo vzorno enotnost narodnega delavstva, je bila soglasno sprejeta resolucija, ki predvsem povdarja, da hoče nacionalno delavstvo stavbinske stroke z vso vno sodelovati v nacionalni fronti, zahteva in odobrava pa vse mere za omiljenje krize, za onemogočenje izkoriščanja delovnega ljudstva in za zaščito minimalne višine mezd

NSZAKJUTRO
JE ZAVAROVAN V PRIMERU NEVARNOSTI
10000 DIN VARNOSTI

Sergej Eppich:

Kurjač Jere in njegova zgodba

Stal sem na palubi in gledal dubrovniške sinjorne, gospare in fakine; duh moj pa je plaval daleč tja pod snežni Triglav, domov na jezero s cerkvico na otoku in potegnili sem v mislih za zvonček želja. Odpluti sem imel prvič v daljni svet čez ekvator, v južno Ameriko. Naenkrat začutilim namih težko roko, kakor da je medved položil šapo name. Obrnem se. Pred menoj je stal naš kurjač Jere. Že prej so mi pravili, da je divjak, čudak, ki mu je bolje iti s poti. Prestrašil sem se, saj me je mogel z eno samo roko zdrobiti.

»Kaj se cmeriš in siliš na morje? Doma bi ostal in se šel za inženjerja.« je dejal osorno. Ko sem se mu posmehnil, je nadaljeval: »Greš prvič na morje, ali ne? To bo hitro minilo. Samo še 45 dni, pa smo v Bonezajri (Buenos Aires).«

Cim delj je govoril, tem manj se mi je videl divj. Opazil sem, da gledajo njegove oči kljub vsej osornosti nenevadno priazno. skoraj očetovsko. Tisti hip je zvonilo in Jere je moral v kotlarne, v službo.

»Famt, priden bodi in korajžen, pa se bova kedaj še kaj zmenila.«

Sel je in ko se je spuščal po strmih stopnicah doli h kotlom, sem ga slišal, kako je robantil in klel. Mornar, u delo ne gre od rok brez kletve.

Pozneje sva se z Jerkom redko kedaj videla. Imel je službo, ko sem bil jaz prost in narobe. Slednjič je pa hotelo naključje, da mi je bil prideljen pri novi razporedbi ladijskih straž.

Tretjo noč, kar smo odnotali, naloženi s premogom iz Cardiffa za Antwerpen, nas je v kanalu La Manche zgrabil precejšen vihar. Brod je bil star, s slabimi kotli in se je s težavo držal v svojem pravcu. O kakem napredovanju na sploh ni bilo govora. Imel sem stražo od polnoči do štirih. Ko sem se prepričal, da je pri strojih vse v redu in prevzel službo od svojega predhodnika, III. Častnika, sem se skozi ozeke in nizek predor podal v kotlarnico. Tu je sedel Jerko na lonati, ki jo je zasadil narobe v premog. Začutil sem se, ko sem na njegovem vedno mrkem licu opazil neko notranje zadovoljstvo. Očividno je užin-

val našo viharno situacijo. Še bolj sem se pa začudil, ko je prvi prekinil molk z besedami:

»No, danes so po dolgem času zopet vsi hudiči eno zapeli.« In takoj je nadaljeval: »Saj res! Zadnji dan te je iskala v Cardiffu neka miss Cligh-ton. Sem ji dejal, da te ni na brodu. B'i si pri večerji in res ne bi imelo smisla, da se vzdigneš zaradi ženske od mize.«

To mi je povedal mrno, kakor da mi je napravil veliko uslugo. Mary Cligh-ton sem spoznal na nekem sobotnem izletu. Kot slušateljica tehnike se je zanimala posebno za ladijsko radiotelegrafijo. Zato sem jo povabil na ladjo, da ji razkažem našo stanico. — Jerka moja upravičena nevolja ni prav nič motila in rekel mi je: »Dečko, da se nisi mogoče zaljublil v Angležinjo?« »Seveda sem se, če ne boš nasprotoval. Iskala me je, ker sem ji obljubil, da jo kje na brodu skrijem in popeljem s seboj, pa magari da jo skrijem v skladišče za premog.« mu rečem smejlj. Toda Jerku ni bilo več do smeha. Skočil je pokonci in zopet padel na premog. Or.aska postava se mu je skrčila, v lice so se mu začrtele gube, ki so izdajale obun in bolečino. Oči pa so se mu z grozo zastrmele v pošastno se svetlikajoča

kotlovna ložišča. Brod je v borbi z razbesnelim elementom škripal od dna pa do vrha jamborov.

Jerko se je oglašil vtoljo: »Famt, povem ti zgodbo, ki je moja skrivnost in moj greh. Skrivnosti se iznebim, greh pa bo večno težil mojo dušo. Dokler bom živ, moja izpoved ne sme priti iz tvojih ust — potem pa — kakor hočeš...«

»B'lo mi je menda 24 let, ko sem plovil kot kurjač na norveškem parobrodu »Hammerfest«. Oni čas smo stali v Narviku in čakali, da pridejo riliščne ladje s tovorom rib iz Lofofskih otokov. Mi smo jih imeli prepeljati v Trst. V Narviku smo stali 5 tednov. Kadar sem bil prost, sem zahajal v neko gostilno, kjer so se ob nedeljah ob zvokih harmonike z nami vrtele tudi domača dekleta. Tu sem spoznal Anomarijo. B'la je sirota brez staršev, a lepo dekle in pošteno. Preživljala je s je s pranjem. Zalubil sem se v njo in ker se tudi ona ni tajila, sva sklenila, da se oženiva. Bil sem že s' nemirnega mornarskega življenja. Vrh tega mi je oče čisto pisal, naj ne iščem sreče po svetu, ko jo bom najprej našel v svoji solnični domovini, med hvarskimi vinogradi. In tako sem se že lažje odločil. Blizal se

je dan odhoda. Midva pa še nisva našla načina, kako bi se Anamaliya v Trst pripeljala. Denar, a za dolgo pot po železnici nisva imela, za dve osebi še celo ne, a sama ni mogla potovati, saj še nikoli ni bila nikjer. Vrh tega bi bilo treba urediti toliko formalnosti, za kar ni bilo več časa. Tako sem se odločil za usodepolni korak. Noč pred odhodom sem skrtil Anomarijo v skladišču za premog. Od desk sem ji napravil kolikor mogoče udobno zaklonišče v oddaljenem kotu, odkoder sem vedel, da ne bomo premoaga jemali, ker smo ga imeli še dosti v bližini kotlov. B'lo je tam sicer temno, a zraka je imela revica dovolj. S hrano sem jo založil, sicer sem pa upal, da bom lahko kako noč prebil z njo v njenem skrivališču. V takih trenutkih ni ničesar kalilo naše sreče. Stela sva ure in dneve prihoda v Trst. Od tam sva se hotela odpeljati s kakim našim brodom v Dalmacijo.

— Polovica potovanja je bila že za nami. Nahalali smo se v bližini rta Finisterre na španski obali. Morje je bilo še precej mirno, toda zrak je težila neka posebna sonarica. Ko je o polnoči moja služba nehala, sem se takoj podal spat. Koliko časa sem spal, ne vem. Zbudilo me je besno zvonenje brod-

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Nagrade za največje laži

Navzlic krizi se je vršila tudi letos v Ameriki tekma mojstrskih lažnikov

Klub lažnikov v Burlingtonu (Wisconsin) priredi vsako leto tekmo za najbolj prepričevalno laž in odlikuje mojstrskega lažnika s svetinjo iz gume. Letos je prejel nagrado neki Ceresa za naslednjo izmisliotino:

Neka družina je imela uro z nihalom, ki je tako močno nihala, da je s svojho senco pri nihanju napravila luknjo v les, po katerem je begala senca nihala. To storijo je pripovedoval tako dovršeno in prepričevalno, da so se člani komisije za najboljšo laž zvižali od smeha in na koncu popadali po tleh.

Drugo nagrado za najboljšo laž je prisodila komisija nekemu avtomobilistu, ki je pripovedoval, da mu je v neki divji pokrajini počila pnevmatika. Ker pa je pustil zračno črpalko doma, si ni vedel drugače pomagati, kakor da je gnel obroč, ga obrnil

proti vertu in ga tako dolgo držal, da mu je sama sapa napolnila pnevmatiko.

Tretji lažnik je pripovedoval, da ima puško, s katero je dejal lažnjivi kljukec, nese tako daleč, da se ustreljena žival usmrdi, preden pride lovec do nje. Zato si pri streljanju pomaga s tem, da izdolbe v kroglo luknjo, jo napolni s soljo, ki stori, da žival ne razpade dokler je nasoljena.

Četrti lažnik je pripovedoval, da je luka v San Franciscu l. 1863. nenadoma zamrznila. Ob zmrzovanju je migotalo na površini vode polno žab, katerim so zamrznilli kraki, tako da so štrleli iz ledu. Brez dolgega premišljevanja je šel po kosilni stroj, zapeljal na led in gladko pokosil žabe krake, katere je takoj naložil na posebno ladjo in vnovčil zanje 137.455.720.17 dolarjev na francoskem trgu.

Sterilizacijski zakon v Nemčiji in slepci

Predsedstvo zveze nemških slepih akademikov je sprejelo resolucijo, s katero se izjavlja za izvedbo sterilizacijskega zakona, ki ga je izdala hitlerjevska vlada.

S to resolucijo se obrača tudi na dedno slepe nemške duševne delavce, ki jim priporoča, da bi se sami prijavljali za operacijo, ki naj nemško ljudstvo osvoboditi čim bolj dedno obremenjenega naraščaja.

Slepi duševni delavci, ki stoje v poklicu, pravi predsedstvo, vedo sami najbolje, kako težko je takšnemu človeku priboriti si gospodarsko in družabno enakopravnost, tudi če je drugače duševno povsem polnovreden človek. Baš zato naj poskrbe, da ne bodo njihovi otroci in otroci otroci deležni podobne usode. Prostovoljna odpoved potomstva bo vedla mogoče do tega, da se dedna slepota iztrebi, državi in narodu pa bo prihranila ogromne vsote, ki se danes izdajajo za šolanje, izobrazbo in zaposlitev slepcev.

Žena v sodobnem svetu

Dvojna mera

Nedavno so objavili listi novo naredbo v Nemčiji, po kateri bo sprejetih na vse univerze v državi samo 15.000 abiturientov, a od vseh teh jih sme biti samo 1300 ženske spola. Vsak dijak, ki ga bo doletela milost izvoljenja, bo dobil že z maturitetnim spričevalom dovoljenje za posejanje univerze. Seveda se to dovoljenje ne bo izdajalo po sposobnosti, temveč po politični zanesljivosti. Torej dvojna mera na celih črti. Dočim je v Nemčiji po zadnjem štetju prebivalstva (l. 1933.) skora za dva milijona več žensk kot moških, jih ima pravica na univerzitetni študij samo 10 odstotkov. A še to bodo morale biti pravoverne pristajšnje nacijev. Ta dvakratno dvojna mera gotovo ne more ostati brez posledic. Po eni strani mora strahotno korumpirati žensko mladino (a seveda tudi moško) s takim kupevanjem s prepričanjem, po drugi strani pa bo morda vendarle odprla očti ženskam, zlasti mlajšim akademikarkam, ki so se doslej najbolj zavzemale za Hitlerja in njegove osrečevalne reforme.

Najbolj porazno je vplivala ta naredba na starše. Matere zbegane oblegajo poklicne posvečevalnice: kam z dekletji? Žene, ki jim je pri srcu bodočnost ženske mladine, skušajo na vse mogoče načine dokazati, da tako postopanje, kakor demontaža ženske izobrazbe in ženskega poklicnega udejstvovanja ne bo rešilo ženskega vprašanja, niti krize, niti vprašanja regeneracije naroda.

Znana voditeljica ženskega gibanja iz prejšnje Nemčije, Gertrud Bäumer, pokaže na nesmiselnost takega postopanja s prepričevalnimi dokazi v svojem članku »Panika nad ženskimi poklicji«. Njene ugotovitve niso značilne samo za to vprašanje, temveč za vse delo sedanjih nemških močotcev in oblastnikov, ki ne izhaja iz spoznanja dejanskega stanja in dejanskih potreb, temveč se prilagaja frazam, prikrčenim po željah in samovoljniosti teh ljudi. Način promatranja ženskih pokliccev, ki grozi v tem času odločilno vplivati na usodo ženske mladine, nosi vse znake psihoze. Kaj se je dejansko spremenilo v tem pogledu, kar bi opravičevalo ta preobrat? Kajti vsako gledanje mora izhajati iz dejanskega stanja razmer. Desetletja so pokazala, da želje, nasveti in mnenja glede ženskega poklicnega dela niso mogla ničesar spremeniti v tem pogledu. Kajti bistvo tega vprašanja so odredile koncev vedne razmere gospodarske razmere. V središču tega razvoja stoji odločilno vprašanje, ali more današnja družina doraščajočemu dekletu nuditi tako preskrbo, ki bi jo osvobodila potrebe po poklicnem delu in zaslužku. V tej odločilni in edino merodajni točki se tekom desetletij ni nič spremenilo v takem smislu, da bi se moglo na to vprašanje odgovoriti z »da«. Nasprotno, proces obubožanja zajema čedalje več družin tudi iz meščanskih plasti, zato postaja zahteva po ženskem delu in zaslužku čedalje bolj neizprosnna.

Posledice napačnih služij o deklinskih nalogah in o pojmovanju gospodarskih razmer in njihovih odnosov do življenja so vedno najhuje zadele mladino gornje in srednje plasti. Na širokih plasteh delovnega ljudstva se je sila gospodarskega pritiska vedno tako občutno uveljavljala, da bi bilo vsako sentimentalno govorčenje brezuspešno. Prelepi evangelij o nalogi žene, ki spada v družino, glede na to plast

žen tudi tedaj niso resno jemali, ko bi to bilo nujno potrebno s stališča fizičnega in duhovnega zdravja naroda. Vedno je bil klic o pravih ženskih nalogah tem bolj glasen, čim višje na socialni ali duhovni lestvi so segali poklici, za katere so se potegovale tudi žene. Vedno so bolj glasno reklamirali nazaj v družino profesorice ali zdravnice kot pa n. pr. delavko iz tekstilne tovarne. Motivi te razlike so nejasni samo navidezno, dočim so za normalnega človeka prozorni.

Danes stopajo vsi ti pojavi s podvojeno silo v ospredje ter jih sprejema večina z neverjetno naivnostjo.

Avtorica članka razglablja nadalje o povodu, ki bi opravičil to spremembo stališča do ženskega dela. Kot glavni povod navaja brezposelnost med intelektualci. Toda ta pride v poštev prav tako za ženske kakor za moške. Če naj se delovni trg razbremeni, naj se ozira predvsem na sposobnost, ne na spol. Če premislimo to stvar s čisto gospodarskega vidika, moramo priti vendarle do zaključka, da s tem, da se dekletom zapre pot do višjih poklicev, vprašanje ženske preskrbe še nikakor ni rešeno. Dekle se bo moralo obrniti pač drugam, v drugo stroko, potem bo pa tam navadno vsaj 10 let v službi, preden so se poročila. Kdo more verjeti, da so prav dane družine v položaju, celih 10 let prezivljati po več deklet, ki nič ne zaslužijo? In ali more dane družine, ki se stiska v dveh sobah, nuditi dekletom zadovoljivo polje dela do njihove možitve? To so tako preproste stvari, da je človeku nerodno, ponavljati jih.

Bäumerjeva navaja primere, ki jasno prikazujejo, kam vodi sedanj način oddajanja služb v Nemčiji. Merilo po kvalifikaciji prosilca je popolnoma potisnjeno v ozadje, merodajni so povsem drugi motivi, katerim navadno tudi ne prednjači socialni moment. (Zaradi ostrega tiskovnega zakona se je treba lepo izražati.) Za način nameščanja je vsekakor značilen odklon pruskega justičnega ministra, ki pravi, da je odpuščanje stenotipistinj in nameščanje »preskrbe potrebne« (Versorgungsanwärter) povzročilo v poslovanju pri sodišču precejšnje motnje. Torej naj mesta stenotipistinj ne spadajo med tiste službe, ki so rezervirane izključno preskrbe potrebnim moškim proslincem. Torej gre odpuščanje ženskih nameščenk tako daleč, da mora v interesu rednega poslovanja poseči vmes najvišji predstojnik resora! Prav tako je izdal minister za pošto odlok, naj se pri nameščanju v njegovem področju ozirajo predvsem na zahteve in interes službe ter izrecno pripominja, naj se ženske ne izključujejo iz služb, ker nekatere pango poštne službe zahtevajo ženske moči. Prav tako pa poudarja tudi notranji minister, da je treba razumeti poudarek prednosti, ki jo ima moški pri nameščanju v tem smislu, da je možni bolj potreben zaslužka glede na vzdrževanje družine. Toda so tudi primeri, ko se je treba ozirati tudi na žensko proslilko iz prav istih razlogov. Kajti tudi ženskam mora biti eksistenca zasigurana.

Torej umik na celih črti. Ta umik naj služi tudi drugim državam kot zgled, da se socialnih niti nacionalnih vprašanj ne da reševati s frazami in s fernami, temveč mora biti izhodišče vseh reform realno gledanje življenja.

Ponarejeni ponarejevalci

»Vulgus vult decipie« so rekli že stari Rimljani in tamle lani je prevejana sleparka, ki je prišla vendarle v roke novosadskega sodišča, izjavila čisto odkrito, da se bo preživljala s sleparstvom, dokler bo neumnih ljudi na svetu, a teh nikoli ne manjka. Takih življenjskih nazorov sta brez dvoma tudi 74-letni cigan Jovan Aleksandrovič iz Sremske Mitrovice in njegov, za polovico mlajši pomagač Gjura Nikolič, za silo kmet, iz Gaboša.

Cigan Jovan si je napravil kajbico, na katero je lovil nemune kaline. Lična, lepo rdeče pobarvana skrinjica z ozkima odprtinama na dveh nasprotnih straneh, dve ročici, ki sta se vrteli ob straneh, v skrinjici pa dva valjčka. Treba je bilo samo kalina, da se ujame. Tega sta pa Jovan in Gjura našla na poti med Gabošem in Vinkovci v kmetu Stevanu Hadžiću, ki kateremu sta prisleda na voz. Pokazala sta mu skrinjico in mu pojasnila, da se z njo delajo stotaki. Pa sta mu tudi pokazala, kako. V odprtino na eni strani je vtaknil Jovan listič papirja, zavrtel ročici, pa je na drugi strani prilezel iz skrinjice nov — stotak. Seveda »ponarejen«. Toda tako dobro, da bi ga nihče ne mogel spoznati. Da bi se prepričali o tej imenitni sponaredbi, so stopili v gostilno in gostilničar je brez obotavljanja sprejel stotak. Seveda, ker je bil pravi in samo vaba za lahkoverno žrtev Stevana, ki je bil ves navdušen za tak lahek način proizvodnje stotakov. Toda za izgotavljanje stotakov je treba dragih barv in drugih takih snovi, pa sta mu Jovan in Gjura ponudila, da mu napravita stotakov za 100.000 Din, če jima da 15.000 Din za

nabavo teh potrebščin. Stevan, ki ni bil bogat in ima samo deset oralov zemlje, ni mogel nabaviti vsega tega zneska, temveč samo 4500 Din, ki jih je izročil »ponarejevalcem« v neki mitroviški gostilni. Jovan je bil upiral in upiral, naposled pa je pristal na tako znižani znesek, ali zato je znižal tudi dobavo »stotakov« na vrednost 50.000 Din. Dogovorili so se, da se snidejo v nekaj dneh, ko bodo stotaki izdelani in so se razšli. Gjura in Stevan sta stopila v neko gostilno, kamor pa je kmalu prišel nekdo, ki je začel pripovedovati, da so orožniki prijeli nekega starca zaradi ponarejanja denarja in da iščejo še dva njegova tovariša. Tega glasnika nesreče je poslal tjakaj Jovan. Gjura in Stevan sta jo seveda hitro odkurila, toda se je Stevan potem vedel tako sumljivo, da so ju res ustavili orožniki, katerim je preplašeni Stevan takoj priznal vse. Prijeli so potem tudi Jovana s skrinjico in vsem Stevanovim denarjem.

Na razpravi pred okrožnim sodiščem v Sremski Mitrovici je bilo zelo veselo. Stari cigan Jovan je menil, da ni kriv, ker je hotel opehariti samo enega, Stevana, dočim je ta hotel oslepariti vso državo. Gjura pa je trdil, da je Stevan sam prišel prosit, da bi mu napravila stotake. Sodišče je prisodilo Jovanu, ki je bil že kaznovan zaradi enakega sleparstva, 18 mesecev strogega zavora in 1200 Din globe, Gjuru pa 8 mesecev in 600 Din globe. Po razsodbi je Jovan hotel vzeti s seboj svojo skrinjico in se je zelo začudil, ko mu je niso pustili. Sicer pa si bo po prestani kazni lahko omislil novo kajbico za kaline.

Delavstvo brez socialnega varstva

Beograd, 24. januarja
Komisija Inspekcije dela za moravsko banovino in beogradske Delavske zbornice je obiskala Kruševac, Kraljevo in še nekatera druga mesta ter ugotovila, da veliko število delavcev v praksi sploh nima ničesar od socialnega zavarovanja, ki v drugih pokrajinah v polni meri izvršuje svoje naloge. Tako n. pr. so v neki opančarski obrti v Kruševcu našli zaposlene tri delavce in štiri vajence, ki delajo in živijo pod najslabšimi pogoji. Po 14 ur na dan delajo vsi v mračnih in umazanih prostorih, ki obsegajo komaj 3 kubične metre. Tam tudi stanujejo. Skupaj spijo pomočniki in vajenci na golih deskah, najstarejšemu vajencu je 13, najmlajši pa še ni dopolnil 11 let. Pomočniki imajo po 150 do 200 Din mesečne plače, vajenci pa samo »stanovanje« in »hrano«. Nobeden pa ni prijavljen uradu za zavarovanje delavcev. Podobne razmere so tudi v raznih drugih delavcih in celo v nekaterih tovarnah. Zlasti v pekarnah je komisija našla na razmere, ki jih ni mogoče opisati. Predvsem ni niti govora o higieni. Delavci delajo brez odmora dan in noč. Za prenočevanje pomočnikov in vajencev ni po-

sebnih prostorov in spijo vsi skupaj ker tam, kjer mesijo kruh. Za počitek pa imajo itak samo v najboljšem primeru odmor od treh do štirih ur med 24 urnim delom. Pek Ananija, ki ima v Kraljevu svojo pekarno v glavni čaršiji, je na vprašanje, kdaj sploh spijo njegovi pomočniki, popolnoma mirno odgovoril takole:

— Ko se utrudijo, samo malo podremajo kar stojte, potem pa spet nadaljujejo delo. Tako ni samo pri enem gospodarju. Kar stoji dremano in si odpočivajo delavci tudi v drugih pekarnah in celo v samem Beogradu.

Tudi mnogi industriji in tovarnarji si prizadevajo, da ne bi zaostali za svojimi tovariši, obrtniki in malimi podjetniki. To se vidi celo v nekaterih tovarnah po Beogradu, kjer delajo delavci na dan po 10 do 12 namesto po 8 ur za dnevno mezdo od 8, 10, 16 in 18 Din. V velikem podjetju za izvoz živine in jaje v Veliki Plani, ki ima tudi v krizi velike dohodeke, je med sezono redno zaposlenih po 60 do 80 žen, ki za 10urno delo zaslužijo komaj po 10 do 15 Din. Delavka mora oskubiti 30 kokov, da zasluži 10 Din. Revne delavke pa so še srečne, če dosežejo tako mezdo. Kajti mnogokrat se pripeti, da čakajo ves dan, preden oskubijo kako kokoš ali goin da zaslužijo največ pol dinarja od koda.

odslovia tudi profesorjeva žena, zaradi česar jo je mož napadel in smrtno nevarno ranil. Tako vsaj sklepajo po tem, ker ni iz stanovanja vzel storilec niti najmanjše reči, dasi mu je bilo marsikaj na razpolago.

Dekliško maščevanje

V Vilnu se je primeril nenavaden napad na nekega v ondotnih krajih zelo znanega dona Juana. Pet deklet je napadlo moškega v trenutku, ko se je pripravil na sestanek z neko šesto deklico. Dekleta so vrgla dona Juana na tla, so mu zamašile usta in ga tako zdelale, da so ga morali prenesti v bolnišnico.

Politična poroka?

Kakor poročajo iz Rima, se namerava italijanska princesa Marija poročiti z Otonom Habsburškim, ki je pretendent na madžarski prestol

Politeja v Chamonixu je zbrala sumljivo ostalino Staviskoga

Amerika opušča zeppeline

Washingtonska reprezentančna zbornica je te dni pregledovala proračun vojne mornarice in je prišla do zaključka, da ni med predvidenimi stroški za vodilne zrakoplove nikjer nobene postavke za nadomestitev zrakoplova »Akron«, ki je postal žrtev katastrofe. Kontreadmiral Standley, šef mornariškega operacijskega oddelka je obemern dal razumeti, da je zrakoplov »Los Angeles« neraben. Amerika ga bo zaradi tega izranzirala, vodilne zrakoplove pa bo sploh opustila, ker se niso obnesli.

Cirkus Kludsky prodan

Cirkus Kludsky, ki je te dni gostoval na Dunaju, kjer ostane še do 15. marca, je prešel v nove roke. Kupil ga je trgovec z zvermi Ruhe iz Ahlfelda in je plačal za vse skupej poldrug milijon šilingov. Zivalski park Kludskega šteje 300 zveri, vozni park pa 70 vozil. Med drugim je prodal Kludsky novemu gospodarju 25 slonov za 260.000 šilingov in tri majhne tigre za 80 tisoč šilingov. Novi lastnik bo razpustil cirkus in prodal živali in vozove naprej.

Deportacija argentinskih politikov

Zaradi zadnjih nemirov v Argentini je vlada odredila deportacijo nekaterih politikov. Med njimi so: bivši državni predsednik Alvarez ter ena in dvajset drugih politikov. Štiri in štirideset politikov je vlada že sama odrinila na Patagonske otoke. Med temi je tudi bivši guverner province Buenos Aires, bivši župan tega mesta in bivši zunanji minister argentinske vlade.

Debell ljudje dosežajo z vestno uporabo naravne »Franz Josefov« grenčice izdatno iztrebljenje črevesa brez vsakega napora. Mnogostevlna poročila zdravnikov-strokovnjakov potrjujejo, da so tudi oni, ki bolehalo na ledvicah, protinu, revmatizmu, kamenih in sladkorni boleznijo zelo zadovoljni z učinkom »Franz Josefov« vode. »Franz Josefov« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

dom. Tam naletiš na pomorščake, prave tipe iz Jack-Londonovih romanov. In njihovih zgodb in pripovedovanj ni ne konca ne kraja. Mi mladi pa uživamo od misli, kaj bomo lahko še doživeli, če nam Bog da srečo. Razen tega pa so v čitalnici na razpolago časopisi in revije vseh pomorskih nanodov. Ko prečitam našo »Jadransko stražo«, vzamem v roke neko angleško pomorsko revijo. Začnem čitati v rubriki »Vesti iz Lloydove dvorane strahot«. Tako se imenuje soba v Lloydovi pomorski korporaciji v Londonu, kjer se razstavljajo službena poročila o pomorskih nesrečah. Tu se tudi proglašajo imena ladij, ki jih smatrajo za izgubljene. Spočetka sem bolj površno pregledoval vesti o raznih manjših nesrečah v Biskajskem zalivu. Kar mi obstrmi oko na naslednji beležki:

... 17. oktobra se je na rtu Finisterre v daljavi svojih 20 morskkih milj od obale v viharju potopil portugalski skuner (velika jadrnica) s 13 ljudmi posadke. — Sledila so imena. — Trinajsti: Jerko Sardarevič. Jugosloven, doma na otoku Hvaru v Dalmaciji. — Jerko. nesrečni moi Jerko! Njegova edina želja se je izpolnila.

K zmedam na Kubi

Mendietta, novi predsednik kubanske republike

Beračev umor

V Inomostu se je odigral krvav umor, ki še ni popolnoma pojasnjen. Ko se je vrnil gimnazijski profesor dr. Hans Kofler v svoje stanovanje iz šole, je našel vrata stanovanja zaprta. Zvonil je in zvonil, odpret mu ni prišel nihče. Zato je poslal po ključavničarja, da je s silo odprl vrata.

V spalnici je uzrl strašen prizor. Njegova mlada žena je ležala na tleh v mlaki krvi. Imela je na glavi zevajočo rano in več vbovljajev z nožem na levi strani prs. Ranjenko so nemudoma odpeljali v bolnišnico, polizvedbe pa so dognale, da je postala žrtev nekega berača. Ta je zvonil pri vratih vsake hiše in kjer so ga odslovili, je grozil stanovalcem. Najbrže ga je

Zahvala Franciji

Židovski emigranti, ki so pravočasno zbežali pred hitlerjevskim terorjem ter so te dni ostavili Pariz, da se izsele v Palestino, se zahvaljujejo Francozom za njih gostoljubnost

skega zvonca ... Alarm!! Ogenj na brodu!! »Anamarija!«, zakričim kakor blazen. Z nekaj skoki po palubi sem bil pri stopnicah, ki vodijo h kotlom. Zadnje, kar sem videl, so bila ogromna težka železna vrata, ki so se spuščala, da hermetično zapro goreči bunker. Okoli mene je postalo vse črno. Imel sem samo občutek, da padam ... padam ...

(Tu moram povedati, da je bunker skladišče za premog. Če se ta vname, kar se zaradi razvijajočih se plinov čisto zgodi, se prostor hermetično zapre, da zrak nima dostopa. Če pa še to ne pomaga, se spušča v bunker para.)

— Drugi dan opoldne, — je nadaljeval Jere, — sem se zbudil v bolniški kabini. Pri meni je stal II. oficir, ki je opravljal posle zdravnika na brodu. Povedal mi je, da sem padel po vseh stopnicah doli h kotlom in da je pravo čudo, da sem ostal živ. In kot posebno novico mi je še povedal, da so po zadušnem požaru našli napol zgorelo truplo, — baje žensko. Nečloveškega napora me je stalo, da se nisem izdal. Drugi dan, ko so spuščali v morje v platneno vrečo zašite ostanke moje Anemarije, — ko je ladijska sirena rezko zatulila in so mornarji odkrili glave, sem v nemi

blaznosti gledal, kako je nenasitno morje sprejelo mojo edino srečo na zemlji, žrtev ljubezni, Uboga Anamarija! Odpusti, odpusti mi! —

— V Trstu sem zapustil brod. Nikdar ni nihče odkril njegove zagonečke.

— Toda dolgo me ni zdržalo doma. Prišel sem tja ravno prav, da sem lahko pokopal očeta. Potem je pa kmalu zopet zmagal v meni klic morja in tako tavam sedaj po svetu, sovražim življenje in imam samo eno željo, da me kmalu potegne morje na svoje dno, kjer leži moja Anamarija. In zgodilo se bo! Gotovo se bo! .....

Molče sem stisnil Jerku žuljavo roko. Tisti večer sva postala resnična prijatelja ...

Toda že v prvi luki, v Antwerpenu, sem moral zapustiti ladjo. Vrnil sem se v domovino, da končam študij na pomorski akademiji. Najtežje mi je bilo slovo od Jerka. Od takrat je minilo leto in pol. Nedavno sem bil v Rotterdamu, kjer sem čisto slučajno izvedel epilog Jerkovi tragediji. Bilo je to tako-le: Pustega meglenega popoldneva me povede pot v rotterdamski Mornarski

Sportna nedelja

Vprašanje državnega prvenstva še ni rešeno

Na konferenci podsavezov in ligaških klubov se ni dosegel sporazum glede sistema državnega prvenstva — O tem vprašanju bo najbrže odločila izredna skupščina JNS

Beograd, 28. januarja.

V prostorih JNS se je pričela snovi ter danes nadaljevala konferenca predstavnikov ligaških klubov ter predstavnikov vseh podsavezov. Konferenca je trajala do 4. zjutraj in se je danes ves dan nadaljevala. Udeležili so se zastopniki 14 podsavezov in vseh 10 ligaških klubov. Pred prehodom na dnevni red je dr. Kosta Hadži pozdravil navzoče delegate ter obrazložil namen konference, na kateri naj bi zastopniki ligaških klubov sprejeli potrebne sklepe glede odigranja državnega prvenstva. Tajnik saveza dr. Pavličević je objavil predloge, ki so bili v tem pogledu stavljeni, zlasti tudi predlog zagrebških klubov, kateremu se je pridružil Hajduk iz Splita. Zagrebški klubi zahtevajo, naj v nacionalni ligi sodeluje 8 klubov ter Split in Sparta, ki sta se kvalificirala za ligo. V teku konference sta se predlogom pridružil tudi beograjski BASK in ljubljanski Primorje. Glavna debata se je razvila o referatu saveznega kapetana Boška Simonovića, ki je obširno obrazložil spremembo ligaškega sistema in uvedbo novega sistema petih lig. O tem predlogu se je vršila debata vso noč do 4. zjutraj, ne da bi prišlo do sporazuma.

Danes dopoldne ob 10.30 se je konferenca nadaljevala, a tudi danes ni bilo mogoče najti nobene solucije za rešitev vprašanja, ki so v zvezi z odigranjem državnega prvenstva. Predstavnik 13 podsavezov so se dogovorili predlagati upravnemu odboru JNS sklicanje izredne skupščine. Beograjski podsavez se glede tega predloga še ni izrekel, četinski podsavez pa ni bil zastopani. Ligaški klubi, razen Sparte in Baska, so se izjavili za ta predlog. Upravni odbor JNS je imel nato sejo, na kateri je bil spretel naslednji sklep:

O sklicanju izredne skupščine JNS bo sklenal upravni odbor šele potem, ko se

bodo zagrebški klubi izjavili, ali v načelu sprejmejo predlog saveznega kapetana Boška Simonovića glede odigranja državnega prvenstva z uvedbo petih lig za predtekme, v kateri bi se za finale kvalificiralo sedem klubov. Po predlogu g. Simonovića bi bile lige razdeljene takole:

I. liga: BSK, Jugoslavija, Vojvodina, Tri Zvezde.

II. liga: Bask, Sparta, prvo in drugoplasirani klubi iz tekmovanja za Južni pokal.

III. liga: Hajduk, sarajevska Slavija in prvak sarajevskega podsaveza.

IV. liga: Concordia, osješka Slavija ter prvaka osješkega in banjalučkega podsaveza.

V. liga: Gradjanski, Hašk, Primorje in prvak ljubljanskega podsaveza.

V finalnem tekmovanju bi igrali po dva prvoplasirana kluba I. in V. lige in prvoplasirani klubi iz ostalih lig.

Debata je trajala vso noč ter se je v glavnem razpravljalo o finančnih vprašanjih. Ker se nikakor ni mogel doseči sporazum, bo upravni odbor na svoji seji 6. februarja sklepal o predlogu 13 podsavezov glede sklicanja izredne glavne skupščine, ki bo končno odločil o sistemu državnega prvenstva.

Trening državne reprezentance

Trening tekma naše nogometne državne reprezentance se bo vršila 5. februarja v Zagrebu. Prva garnitura državne reprezentance bo igrala prijateljsko tekmo z reprezentanco Zagreba. Na to trening tekmo so pozvani naslednji igralci: Glaser, Arsenijević, Tirmanić, Vujadinović, Marjanović, Moša, Milošević in Spasić, vsi iz Beograda, Hügl, Gayer, Živković in Šipos iz Zagreba, Marušić in Kragić iz Splita in Bertonec iz Ljubljane.

(Budimpešta). Rezultat, čeprav nepotreben, je za Ilirijo časten, če pomislimo, da spada njen nasprotnik v dunajski I. razred. Njeno moštvo se bojša od tekme do tekme. Zelo dobiro so bili Luce, Pavličić in obramba.

Popoldanski odločilni tekmi sta se odigrali pred rekordnim številom gledalcev. Med drugimi sta bila navzoča tudi načelnik ministrstva za telesno vzgojo g. Krejčič in podpredsednik JZSS dr. Pavlin. Ob zvokih godbe so najprej nastopili dr. Pavlin in Ilirija, ki so predvajali prav lep spoved, zlasti je usajal državni prvak Schwab. Takoj nato sta nastopili v borbi za 3. mesto moštvi Beljaka in Ljubljane.

Ilirija : Villacher SV
1:1 (0:0, 1:0, 0:1)

Obe moštvi v običajnih postavah. Ilirija je predvedla odlično igro in je ves čas prevladovala. Zlasti je bila boljša glede igre same in mnogo hitrejša. Napadalec so pridno streljali. Da ni bilo več golov, je zasluga odličnega vratarja Beljaka. Kakor v prvi je Ilirija tudi v drugi tretjini ves čas v napadu. Po krasni kombinaciji doseže Grinthal vodstvo. Že se je zdelo, da je zmaga sigurna. Tik pred koncem pa je sodnik zaradi foula za eno minuto izključil Rafkota, kar so Beljanci takoj izkoristili in izenačili z golom, na katerem ima zaslugo tudi vratar Ilirije, ki je do tedaj igral brez napake. Preostali čas so se Beljanci omejili na obrambo in držali rezultat, ki jim je zaradi boljše razlike golov zadostoval za 3. mesto. Sodnik g. Rauch.

Wintersportklub : Budimpešta
1:0 (0:0, 1:0, 0:0)

Tekma se je končala z zasluženo zmago Dunajčanov, ki so predvedli svojo najboljšo tekmo. Njihovo moštvo je bilo bolj homogeno in tudi tehnično boljše. Poseben napad je nenehoma ogrožal nasprotnika, ki je prodiral le s solo akcijami. Tempo je bil poklenki od začetka do konca. Dočim so Dunajčani igrali na zmago, bi človek po defenzivni igri Maždarov sodil, da so skušali držati neodločen rezultat, kar bi jim zaradi boljše razlike golov zagotovilo I. mesto. Zmagonosni gol je padel v drugi tretjini po krasnem prodoru desnega krila Nelhammerja. Igra je mestoma prestopila mejo dovoljene in so topogledno prednjačili Maždarji, tako da je moral sodnik več igralcev za nekaj minut izključiti. Sodil je g. Vodišek.

Končni zmagovalce turnirja je torej Wintersportklub s tremi zmagami, sledi Budimpešta z dvema, nato Beljak in Ilirija s po 1 točko.

Wintersportklub	3	2	0	3:0	6
Budimpešta	3	2	0	1:6	3
Villacher SV	3	0	1	2:4	1
Ilirija	3	0	1	2:6	1

Po končanem turnirju so se moštva zbrala na verandi hotela Toplice, kjer jih je v imenu prireditelja SK Ilirije pozdravil g. Vodišek. Zahvalil se je domačemu SK Triglavu, ki je pomagal pri organizaciji in podaril plakete, toplo pa se je zahvalil tudi hotelirju Molnarju, čigar naklonjenost je turnir šele omogočila. Glede na dobro igro Ilirije smo prav radovedni na rezultat proti rumunskemu prvaku, proti kateremu bo Ilirija nastopila v torek, ojačena z nekaterimi Dunajčani.

Smučarsko prvenstvo savske banovine

Mrkopalj, 28. januarja. Mrkopalj je imel danes svoj slavnosti dan. Preko 500 smučarjev iz vse Jugoslavije se je zbralo, da prisostvujejo smučarskim tekmam za prvenstvo savske banovine, ki so se vršile na 17 km dolgi progi. Startalo je 50 tekmovalcev, od katerih je prišlo 42 na cilj. Zopet so se izkazali smučarji iz Delnice, ki so prekosili marsikatero slovenskega smučarja. Rezultati so bili naslednji:

Seniorji: 1. Zingerlin (Maraton) 1:25.31, 2. Anton Mihelič (Delnice) 1:26.39, 3. Ferdo Majnerič (Delnice) 1:26.41, 4. Mate Kezele (Goranin, Delnice) 1:27.15, 5. Josip Kezele (Jokol, Delnice) 1:27.18, 6. Silvio Marchiotti (Concordia) 1:29.04, 7. Ivan Lenac (Goranin, Delnice) 1:29.35, 8. Nikolaj Majnerič (Sokol, Delnice) 1:30.06, 9. Albin Jakopič (Mojstrana) 1:30.11, 10. Mate Tomac (Delnice) 1:30.26, 11. Musič (Hašk) 1:30.41. Rezultati še niso končno javni.

Na progi Juniorjev, ki je bila dolga 7 km, je zmagal Ilirijan Fran Pribovec v času 36.32.

Tudi subjuniorji so startali na progi 7 km. Prvi je bil Ivo Matkovič (Sokol Delnice) 37.16, drugi pa Edo Bevc (Smučarski klub Ljubljana) 37.30.

V smuku na 4 km z višinsko razliko preko 400 m je zmagal Celjan Hillinger v času 5.43.5. Sledili so: Boris Pransperger (Concordia) 5:47.5, Badovinac (Ski-klub, Zagreb) 5:55.5, Praček (Sokol, Jesenice) lanski prvak 6:07. Prikril in Frelih (Smučarski klub Ljubljana) 6:08.

V smuku je startal izven konkurence tudi Norvežan Jahr, ki je dosegel čas 5:53.5.

Reprezentanca Rumunije : Ilirija

Jutri ob 15. na drsališču Ilirije ob Celovški cesti.

Opozarjamo ponovno naše sportno občinstvo, da bo odigrala Ilirija jutri ob 15. na drsališču pod Čekinovim gradom mednarodno hockey tekmo na ledu z reprezentančnim moštvom Rumunije. Podrobnosti bomo objavili v jutrišnji številki.

Občni zbor SK Domžale

SK Domžale je imel nedavno svoj redni občni zbor. Predsednik inž. Skok Stanko je otvoril redno skupščino, ter po običajnih formalnostih prišel k dnevnemu redu. V svojem govoru je poudarjal, da je klub v preteklem letu dosegel zelo razveseljivo napredek. Uspehi so bili dokazani pri jesenskih prvenstvenih tekmah, ko si je klub priboril prvenstvo II. b razreda. Apeliral je na članstvo, da ostane še dalje delavno in požrtvovalno.

Tajnik je poročal o administrativnem delu preteklega poslovnega leta, očrtal amisel nogometnega sporta, njega organizacijo in ideologijo. Pri slučajnostih je sprožil misel o fuziji domžalskih klubov, in sicer v interesu skupnosti, sporta in z materialne strani.

Blagajniško poročilo, ki ga je podal Gottwald Rihard, ni kaj posebno razveseljivo, blagajna skoro prazna; nad 50 članov pa še ni poravnalo članarine.

O nogometni sekciji je poročal kapetan Janežič, da je bilo odigranih 27 tekem, in sicer 15 prijateljskih, 8 prvenstvenih, 2 pokalni, 1 mednarodna in 1 trening tekma. Dobil smo jih 12, izgubili 11, neodločenih pa 4. Domžalsko moštvo je zabilo 71 golov, nasprotniki pa 86. Končni rezultat je pasiven za 15 golov. Največ, namreč 56 tekem, je odigral za klub Kovac. Čeprav igra branilca, je zabil ducat golov. Največ golov, namreč 36 je zabil Alon.

Tenis sekcija šteje 13 članov. Udeležila se je teniš turnirja v Kamniku ter dosegla zelo lepe uspehe. Nabavila si je priprave za izdelavo ledu, da ustvari drsalno sekcijo. Misel o ustanovitvi hockeja se je zaradi predrage opreme odložila.

Poleg sporta na zelenem polju se udeležuje klub tudi v sportu na belih poljanah. Smučarska sekcija zelo dobro napreduje. Letos je vzela na Veliki planini v našem pastirski koči. Sekcijo vodi g. Pajdoh Mirko.

Tifa in njeno delo

Mednarodna nogometna zveza ali kratko FIFA (Federation internationale de Football-Association) je ena največjih sportnih organizacij na svetu. Zveza združuje okoli 50 državnih nogometnih zvez, med katerimi pa se jih je za letošnje svetovno prvenstvo prijavilo komaj nekaj nad 30, kar kaže, da njena organizacija vendar še ne seže dovolj avtoritativno do zadnje države, kjer goji organizirani nogomet.

Med udeleženi tekmi za svetovno prvenstvo, ki jih bo — kakor znano — organizirala Italija, n. pr. ni dvakratnega olimpijskega zmagovalca in prvega svetovnega prvaka — Urugunicev. Dalje ni brez pomena, da v Rimu ne bodo igrali Angleži, Škoti, Irči in Waležani; sicer pa je tudi še drugod po svetu dovolj narodov, ki se kljub zanimanju za nogomet ne zmenijo za Fifo niti za svetovno prvenstvo.

Iz akvaristove torbe

O jeguljah. V rodbini jegulj je okoli 250 vrst, ki obljudejo sladke in morske vode. Njih trup je kačaste oblike, samo na repu je stisnjen. Za škrgami so prsne plavuti, trebušni manjkata, ostale nepravne plavuti, t. j. hrbtna, repna in podrepna, so nizke in medsebojno narasle. Gobček jegulje je navadno zašiljen, pri nekaterih je pa top. Tudi repna plavut je zašiljena. Barva jegulje je, kakor pri vsaki ribi, odvisna od okolice, kjer živi. Siva, modro zelena, zelenkasta, črna, belkasta je. samo truh je vedno bel.

Navadne jegulje (Anguilla vulgaris) ni v dunavskem porečju, v pritokih Jadranskega morja so pa ugotovljene povsod. V Makrooniji imamo dve razmeroma veliki jezera: Prespansko in Ohridsko. Odtok zadnjega je Crni Drim ki zavije pri Ljumkuli na zapad k Jadranskemu morju. Pri vasi Strugi zapusti Drim jezero, in tamkajšnji ribiči imajo mnogo posla z jeguljami, ki potujejo iz jezera v Jadransko morje. — Ko romajo jeguljice iz morja, kjer so se izlegle, v reke, so neznatne dolžine, kakih 4 do 10 cm, torej ravno prikladne za akvarij. Po petletnem bivanju v sladkih vodah se podajo odrasle, navadno 1 m dolge in 2 do 3 kg težke jegulje-se-mice nazaj v morje, kjer jih čakajo samci, ki sicer ne zapuste morja, ali pa v izlivni del reke. V globini morja drste, po drsti pa samice poginejo. Oplojena jajčeca se kmalu izležajo in ličinke jegulj romajo po nagonu nazaj v sladke vode, v dolgih, 15 do 30 cm širokem traku podobnih jatah. Če so reke blizu morja, začno potovati samice šele jeseni, če so pa daleč od morja, pa že pomladi in pri tej priliki jih love ribiči. Jegulje potujejo vedno le v temi, nikdar ob dnevi ali mesečni svetlobi. Jajčeca nedoraslih samc so za prosto okonevna. Zaradi tega niso vedeli v starih časih kako se jegulje razmnožujejo; šele na koncu 18. stoletja so ugotovili jajčeca in 19. stoletju je bilo prihranjeno, da dvigne kopreno, ki je pokrivala dolga stoletja tako zanimivo življenje jegulj. — Tako je n. pr. preprost narod, ki je videl v črevih jegulj mnogo črvičkov-zajedalk, mislil, da so črvički mlade jegulje. Mnogi še danes verujejo, da zapusti jegulja vodo in da obče travnike in vrtove. Naglo bi se ji po-ušle škрге, nakar bi se zadušila. Majhnim jeguljam denemo mivko v akvarij, rastline pa vsadimo v lončke, ker se zarivajo v vodno hrana je: majhni polžki, tubifeksi in blato bolhe.

Ker so jegulje zelo okusne ribe, so jih že stari Grki in Rimljani gojili v ribnjaku, kakor n. pr. morsko jeguljo po imenu murena (Muraena helena). Plinij nam je baš o tej ribi zapustil pomembne podatke tedanje dobe. »Neki Rimljan,« piše Plinij, »je izročil ob neki priliki kuhinji cesarjevi okoli 6000 muren. Splošno mnenje je bilo tedaj, da je meso muren, ki so hranjene s človeškim mesom, najbolje. Bogatin Rimljanom je veljal suženj prav malo, zato so vrgli sužnje, ki so se kakorkoli težje pregrešili, murenam v ribnik. Neok je bil cesar Augustus v gostih pri nekem bogatašu. Neki suženj je pri tej gostiji razbil lepo posodo in gostitelj je takoj ukazal vret sužnja v murenski ribnik Augusta. — ta krutost in sirovost obolega Rimljana tak razrazil, da je zapovedal razbiti gost teju vse dragocene posode, sužnja je pa pustil na svobodo. —

Dočim je navadna jegulja mirjoljarna riba ki se loti kvečjem malih ribic n. žab, sicer pa poje polže, črva, ličinke, kve, vrst in rake, ko odvzrejo stari oklep je murenam silen ropar. Telo je tako kakor pri drugih jeguljih samo da ni prenih ne trebušnih plavuti. Gobec je velik, širok injenja da-

Poleg Rusije imamo dobre nogometne na Gibraltarju in Malti, ki uživajo vsekakor angleško šolo. Na Gibraltarju igrajo n. pr. že od l. 1895 med seboj urejene prvenstvene tekme. Med številnimi osrednje-ameriškiimi državami je najbolj vidna Kanada, ki ima že 40letno nogometno tradicijo. V Afriki sta znani nogometni pokrajini Maroko in Alžir. Še boljše organizirani pa so na jugu, kjer tekajo za okroglim usmjem že 20 let in so že prav dobro odrezali proti Angležem. Azija je sploh popolnoma tuja našemu nogometnemu življu; v Indiji igrajo n. pr. že od l. 1893 svoja prvenstva in tudi Kitajci imajo že 20 let nogometna za seboj, pri čemer pa ne grejo delj kot do Manile, Sanghaja, Osa-ki in Tokija. Prav tako je nogometni sport tudi v Avstraliji udomačen že od prejšnjega stoletja.

Omna organizacija pa ima v Curihu pr. omen urad, 200 korakov od glavnega kolodvora. Pisarna ima vsega dva prostora z dvema uradnikoma, glavnim tajnikom dr. Schrickerjem (Nemcem) in tajnikom Rij-ninkom (Holandcem). Dela imata svedeta dva predstavnika svetovnega nogometnega glavo; glavni tajnik si trenutno beli glavo, kako bi spravil v zvezo Angležem. Menda mu gre dobro od rok. Zdad so v prvi vrsti na dnevnem redu tekme za svetovno prvenstvo, nekateri protesti, Urugvaj in še na kupe drugega.

Mnogo posla daje tajnikoma tudi izdaja oficijalne letnika Fife, ki je letos na razpolo-gu v štirih različnih sestavah: angleško-francoski, angleško-nemški, angleško-italijanski in angleško-španski. Lepo delo na 400 straneh a statuti in pravili!

Podoba je, da je Fifa vsaj glede medna-rodnosti najbolj popolna. Svoj sedež ima v Švici, vodi jo nemški glavni tajnik a pod-poro holandskega tajnika, predsednik je Francoz, oficijelni jezik pri njej pa je angleški. Da je stvar še bolj pestra, ima Fifa valuto — ameriško. V dolarjih se poravnava prispevki in plačujejo kazni. Ko se je začel dolar menjati, so bili tam v Curihu že malo v skrbeh; toda bistre glave so kar stabilizirale dolar, po svoje svedba, na 5 švicarskih frankov. Tako ima zdaj Fifa tudi svojo valuto — Fifin dolar!

Schricker je dal sobo za seje okrasiti z zastavicami vseh organiziranih nogometnih savezov. Ker so bile svede svilene, je moral na carini dolgo razlagati, kakšna namena ima z njimi. Končno so mu jih izročili! — Telefon ima Fifa večinoma za razgovore v inozemstvu; kadar sliče in izplača članom izvršnega odbora politimo, mora globoko seči v blaginjo. Toda Fifin dolar se še zmerom dobro menja!

Smučarski klub Ljubljana poziva vse tekmovalce, ki se udeležijo tekem za državno prvenstvo, da se zanesljivo udeležijo današnjega sestanka in klubski sobi ob 18. Po sestanku seja tehničnega odbora.

leč za očesoma, oborožen je pa z močnimi zobmi. Kakor vse jegulje, je tudi murena ponočnjakinja. Živi v Sredozemskem morju, v ostalih morjih pa ne prihaja predaleč na jug in sever. Ob dalmatinski obovi imenuje narod neke vrste jegulj morske kače, kekor je n. pr. jegulja Ophichthys serpens. Nekateri teh kač zrastejo čez 2 metra, d-mišljija jih pa poveča čisto na deseterkratno dolžino in tako nastanejo bajke o morskih pošastih. Neke vrsta jegulj v Indiji diha po načinu labirintovcev, t. j. usrka zrak v nek mehur, če ni v vodi dovolj kisika. Nekater jegulje si pa napravijo za svoj za-rod гнездо iz s slino obdanih zračnih mehurčkov. To je v blatnih vodah, kjer bi ikre zaradi zajedalk in nečistoče propadle in splesnele, edini način za vzdržanje do-tične vrste. Med indijskimi jeguljami so tudi take, ki se zarijejo za časa suše v vlaž-no blato.

Evropska jegulja raste zelo hitro, zaradi česar ni prikladna za naše akvarje, zlasti ker napada majhne ribe. Kladičev izpod 4 cm žal ne moremo dobiti, kajti v tem šte-diju so še globoko pod morsko glad 40.

Smučarske tekme kamniškega Sokola

Kamnik, 28. januarja. Kamniški Sokol je v jeseni ustanovil smučarsko sekcijo, h kateri je pristopilo veliko število članov, saj so v Kamniku skoro vsi Sokoli - telovadci tudi smučarji. Sokoli je že v jeseni uvedel gimnastične vaje za smučarje kot pripravo za uspešno tekmo-vanje v sezoni. Gimnastične vaje je vodil br. Karl Biško, udeleževali pa so se jih člani, članice in naraščaj v polnem šte-tilu.

Za danes je Sokol organiziral tekme članov in dece. Proga za člane je bila dolga 10 km in je vodila preko žal in Zapric po skritih kolovozih in strminah do Tunji-ške mlake, odtod pa spet nazaj preko Po-lijane na kamniški glavni trg. Start in cilj sta bila pred čitalnico. Snežna razmera so bile jako ugodne, ker je na zmaznjeno snežno podlago padlo 2 cm suhega snega. Na daljši progi je startalo 11 članov in 2 izven konkurence. Med tekmovalcem si je eden zlomil smučko, ostali pa so vsi pri-speli na cilj v izredno dobrem času, kar moramo pač zahvaliti tudi ugodnim snežnim razmeram. Proga je bila razmeroma težka, ker je imela precejšen vzpon.

Borba med tekmovalci je bila precej ostra, vendar pa je tudi to pot odnesel zmago Adolf Ravnik v času 46.46. Sledijo Miro Šercer 47.03, Franc Česen 47.20, Na-ce Vidmar 47.55, Tone Cerer 48.26 itd. Najmlajši tekmovalce na tej progi je bil 13-letni Tonček Jeglič, ki se je plasiral na osmo mesto v času 59.53, torej samo 13 minut za časom zmagovalca. Vztrajnost mladega tekmovalca je zbudila splošno pozornost. Pripomniti moramo še, da so skoro vsi tekmovalci tudi člani sportnega kluba.

Proga za deca je bila dolga nekako 2.5 km. Startalo je 8 tekmovalcev, ki so se plasirali v naslednjem redu: 1. Drago Ter-pice 17.48, 2. Vladimir Suliman 18.52, 3. Alojz Kofler 21.13, 4. Jože Kastelic, 5. Julij Jeglič itd. Po tekmovalstvu so se zbrali tekmovalci v kavarni pri Koželju, kjer je starosta br. Stane Vedlin razglasil rezultate in pozval člane, da se v čim večjem številu udeležijo prvenstvenih smučarskih tekem kamniškega sokolskega kroga, ki bodo na Svečnic v Domžalah.

Tudi domžalski Sokoli so imeli danes tekme za vse oddelke. Udeležilo se jih je lepo število tekmovalcev, ki so dosegli prav dobre rezultate zato pričakujemo da bodo okrožne prvenstvene tekme napete in zanimive.

Tekme za zimski pokal

Včerajšnji tekmi turnirja za zimski pokal, ki ga prireja Hermes v korist brez-polelnim igračem, sta prinesli prav presenet-ljiva rezultata. Favorita sta bila Slovan in Disk, ki pa sta morala oddati točke svoji-na nasprotnikoma Jadranu in Slogi.

Jadran : Slovan 2:1 (0:1)

V prvem polčasu je bil Slovan v premoči in je Jadran le redkokdaj prišel na nasprotnikovo stran. V drugem polčasu je bila igra dokaj izenačena. Slovan je v zadnjih minutah igral samo z 10 igračmi, ker je njegov golman zaradi stare bleisure moral zapustiti igrišče. V tem času je tudi padel zmagonosni gol za Jadran. Sodil je g. Lu-kežič.

Sloga : Disk 2:0 (1:0)

Prvi gol za Slogo je padel iz prodora. Disk je bil sicer v lahni premoči, vendar pa njegov napad nima strelcev. Poleg tega je zastreljal več lepih pozicij. V drugem polčasu je padel gol za Slogo, ki ga ima na vesti Diskov golman. Neodločen rezultat bi bolj odgovarjal poteku igre. Disk je v drugem polčasu zastreljal eno enajstmetrovko. Sodil je g. Mrdjan.

Tabeli tega turnirja sta se po današnjih tekmah precej izpremenili ter kažeta sedaj tole sliko:

	Skupina A					
Primorje	4	4	0	0	18:2	8
Reka	4	2	0	2	12:8	4
Slovan	4	2	0	2	12:11	4
Jadran	4	1	1	2	6:10	3
Mars	3	1	0	2	5:11	2
Domžale	3	0	1	2	8:18	1

	Skupina B.					
Korotan-Kranj	5	3	1	1	17:10	7
Hermes	4	2	1	1	25:12	5
Sloga	4	2	0	2	6:9	4
Korotan-Ljublj.	3	1	1	1	5:5	3
Disk	3	0	2	1	5:7	2
Svoboda-Vič	3	0	1	2	4:19	1

Zmaga Dunajčanov v hockey turnirju

Wintersportklub je vse tri tekme odločil z 1:0 v svojo korist in dobil pokal bana dravske banovine

Bled, 28. januarja.

Prvi blejski mednarodni turnir v hockeju na ledu se je končal danes. V sportnem pogledu je vsekakor uspel, ne pa toliko v gnotnem, čeprav je današnjim popoldanski-m tekam prisostvovalo rekordno šte-tilo gledalcev. Zmagalo je moštvo, ki je bilo od vsega početka favorit, čeprav je bilo na domačinski igri sodeč, nekaj časa za moštvo Budimpešte mnogo izgledov. V odločilni tekmi so Dunajčani dokazali, da jim pokal zmagovalca po znanju vsekakor pripada, čeprav med sodelujočimi ni bilo skoro nobene razlike in je v marsikateri tekmi odločala sreča ali smola. Vreme je bilo prireditvi naklonjeno, čeprav ni bilo sonca.

Dopoldne sta se odigrali dve tekmi. Led je bil boljši kot v soboto, vmes je namreč posegla strokovniška roka inž. Bloudka, le za umetno drsanje je bila ledena ploskev prehrapava. Obe dopoldanski tekmi sta bili zelo živahni. V prvi so Maždarji, ki pred-stavljajo budimpeštansko B reprezentanco, po nareti borbi premagali izredno odporne Beljance, v drugi tekmi je pa nudila Ilirija Dunajčanom nepričakovan odpor in je izgubila le zaradi avtonosa. Ilirijo je sploh spremljala velika smola in bi lahko zasedla drugo mesto.

Budimpešta : Villacher SV
2:1 (2:0, 0:0, 0:1)

Maždarji so takoj v začetku krepko priti-snili in so v silnem naletu v razdobju dveh minut dosegli dva gola. Sledila je iz-

enačena igra z malo premočjo Maždarov in to zaradi odločneje napadalne vrste. Beljanci so v drugi in tretji tretjini vprizorili vrsto napadov, ki so se pa razbili na odlični obrambi Budimpešte. V zadnji tretjini je kazalo, da bodo Beljanci izena-čili. Napad za napadom se je valil proti nasprotnemu голу, vendar je plošča samo enkrat obšla v mreži. Zmaga Maždarov je bila zaslužena. Sodnik Rauch (Dunaj) prav dober.

Wintersportklub (Dunaj) : Ilirija
1:0 (0:0, 1:0, 0:0)

Ilirija je nastopila v isti postavi kot v soboto, je pa zalzala mnogo boljše. Z malo odločnejšim napadom bi odšla Ilirija kot zmagovalce z igrišča, vendar ni imela sreče. Ker nasprotnik ni mogel za-biti gola, ga je naredila Ilirija sama in tako omogočila Dunajčanom, da so poce-ni prišli do dveh točk. V prvi tretjini je bila igra odprta. Enako v drugi. Obe moštvi sta vprizorili več napadov, ki so se pa vsi razbili na obrambah. Proti koncu druge tretjine je levo krilo Dunajčanov poslalo dolg strel na gol Ilirije. Varšek je že skočil, da prestrže ploščo, v tem trenutku pa se je ta odbila od Kačičeve roke v nezavarovani kot gola in Dunajčani so vodili 1:0. Ilirijani so sicer v ostrem finišu, kjer so jih zlasti vpadnjali Maž-darji, skušali izenačiti, kar jim pa ni uspelo. Tekma je bila zelo ostra, mesto-ma celo surova, kar je predvsem zasluga premalo energičnega sodnika Bastyja

TEDEN DNI FILMA

Liana—Forst—Kemp

Ze dolgo jih nismo videli skupaj. Slučaj je nanesel, da sta se ta dva priljubljena igralca spet srečala v veseli opereti: »Nj. Vis. Prodajalka«. Obadva oboževana igralca imata pri sebi tudi vedno dobro razpoložena Pavla Kempa. Ta trojica nam jamči, da bo njihovo delo imelo velik uspeh in da je po kakovosti in vsebini prvovrstno.

Willy Forst se ni proslavljal samo kot igralec, dobro nam je še v spominu tudi kot režiser nepozabnega, največjega filma sezone »Hrepenenje«. Znano je, da vsi operetni filmi padejo ali žanjejo uspeh samo glede na zasedbo in režijo. Pri tem filmu, ki je posnet po znani opereti Benatzkeja »Moja sestra in jaz«, vidimo, da je bila delu posvečena vsa pažnja. Film je režiral Karl Hartl, ki je obenem tudi napisal libreto. Vemo, da je režija operet najtežja, ker tu je poleg dobre vsebine treba tudi dobrih igralcev, ki so sposobni ustvariti res nekaj lepega. Boljše izbire, kakor je trojica Liana Heid, Willy Forst in Pavel Kemp, si pa težko zamislite. Willy Forst je v tem delu še živahniji, kakor kdajkoli doslej. Lepo-

rega prebivalci so predpotopne živali in nekaj urojencev. King-Kong gospodari in zahteva svoje pravice. Domačini morajo žrtvovati vsako leto po eno deklco. Tako je tudi neka članica ekspedicije, ki so jo urojenci ugrabili, bila žrtvovana King-Kongu. Članom ekspedicije je po srečilo rešiti jo. A King-Kong si ni dal ugrabiti svojega. Sledil je ekspediciji, dokler ga ni ta s pomočjo strupenih plinov tako omamila, da so ga lahko ukrcali na brod.

S takim izrednim plenom pride ekspedicija v New York, kjer so kralje orjaško pošast. Če tudi je bil King-Kong priklenjen in dobro nadziran, se mu je vendar posrečilo osvoboditi se. In zopet ugrabi deklco, ki mu je bila žrtvovana in z njo spleza na najvišje poslopje New Yorka. Kamorkoli pride King-Kong, uniči vse. Ruši poslopja. Avtomobil je v njegovi ogromni pesti pravcova igračka, letala klata iz zraka kakor muhe. Cele letalske eskadrile so ga napadle, all zaman. King-Kong se ni dal zlepa obvladati. Le dobro merjene krogle iz strojnice so ga premagale.

Film je skrajno napet. Dejanje se naglo menjava, da skoro ni slike brez svojstvene zanimivosti.

Gigantska je borba King-Konga s predpotopnimi živalmi za nadvlado na otoku. Se hujska pa je, ko pterodactilus napade King-Konga.

V vsem delu se vidi ogromna sposobnost režije, tehnike in fotografije. To delo smatramo za največji in najjačji senzacionalni trikfilm sedanosti. Cele mesece so ta film igrali v Berlinu v 30 kinematografih naenkrat. Takisto imata Amerika in Anglija že cele mesece to delo stalno na programu. Glede na stroške, izvedbo in tehniko fotografije smatramo Američani film »King-Kong« za osmo čudo sveta. Videli ga bomo seveda tudi v Ljubljani.

Kdo je Louis Graveur

Louis Graveur je po rodu Londončan. Ze kot mlad dečko je kazal mnogo smisla za umetnost. Starši so bili prepričani, da čaka malega moža še velika kariera. Odlikoval se je posebno v slikanju in plastičnih delih. Pripravil se je za poklic arhitekta. Ker pa je že iz otroške dobe rad pel in je razpolagal za nežnim glasom, so ga starši

tudi v tej smeri podpirali. Vsa leta je dobival pouk v tehniki petja. Učil se je pri znanih pevskih pedagogih v Londonu, nato v Parizu, na Dunaju in v Lipskem.

V mladosti je pel bas, pozneje je prešel na bariton, ki je že takrat bil jako lep in močan. Tako je že v mladeniških letih dobival ponudbe za koncertne nastope. Proti volji očeta arhitekta se je Louis slednjič

ves posvetil pevski umetnosti. Petje mu je prineslo veliko elave in denarja. Žel je zlat, kakor le redko kateri pevec. Takoj je zaslovel po vse Angliji. Pel je v oratorijih in opernih vlogah. Najbolj pa so dvignili njegov sloves samostojni koncerti. Vedno je pel pri razprodanih dvotani in pred najboljšo publiko.

Ali ko je bil že na višku slave, se je dogodila nesreča. Louis Graveur je obel na dileriji in mu je glas popolnoma oslabil. Vsa zdravniška pomoč ni pomagala. Obupan nad vsem in z nekaj prihranki se je napotil v Južno Afriko. Ni mogel prenesti, da bi še živel v deželi, kjer je žele toliko slaviti.

Vsi napori, da bi si ustvaril nov obstanek, so bili zaman. Poizkusil je vse, a brez sreče. V Johannesburgu se je seznanil z nekimi kralci diamantov. Z njimi se je na-

potil na diamantna polja. Pretrpel je mnogo gladi, vročine in mraza, pa doživel še veliko razočaranje. Vrnil se je ves obupan v Johannesburg in nato s podporo prijateljev nazaj v domovino.

Ker je bil dober sportnik, je zdel postal učitelj boksanja pri policiji, a tudi tu mu ni bilo obstanka, šel je spet na pol, v mesto Alberto v Kanadi. Ves čas je ves svoj voljo osredotočeval na to, da si zopet pridobi dar petja. V ledeno mrzlem in silhem ozračju Kanade se mu je to čudo posrečilo. Graveurjev glas je zopet zadonel, čist, močan in lep, v taki dovršenosti, kakor ie ni zmogel niti pred boleznijo. Začele so se pripravice za obnovo pevске kariere. Vredil je vztrajno, dan za dnem, dokler ni imel občutka, da je gotov uspeha. Slava se je obnovila. Čez noč je postalo njegovo ime znano vsej Ameriki.

Nastopil je turnejo po ameriških državah. V kratki dobi je dal 125 koncertov in so vsi odlično uspeli. Dvorana vselej razprodana, aplavza in denarja obilo . . .

Najbolj čudno je pri Graveuru dejstvo, da je od nekdanjega basista preko baritona postal tenorist. V tem je baš atrakcija in pevski fenomen. Za primer: v dveh dneh je nekoč imel dva koncerta: na prvem v Rochesteru je pel bariton, drugi dan v New Yorku pa tenor.

Na prvem njegovem koncertu v Berlinu ga je kritika označila kot pevca, katerega glas je lep, močan, čist, z dramatično barvo, sličen glasu Carusa.

Sedaj živi Graveur v Berlinu. Film »Pečeva ljubezen« je njegov prvenec. Nastopa z ljubko Jenny Yugo in Heinzem Rühmannom in smešnim Ralphom Arturjem Robertsom. Dejanje je ozko povezano s pesmijo. Pevec poje zaradi dejanja in ne zgolj zato, ker mora peti. Naravnih posnetkov je vse polno. V obče se da da film primerljati samo s prvimi filmom Jana Kiepura (»Pesem za Tebec«). Graveurja bomo v kratkem spoznali in čuli tudi pri nas.

Sezona v Kairu

Z nekaj časa nismo videli na platnu izralca Willyja Fritscha. V kratkem bo pa spet pred nami in to v družbi lepe Renate Müllerjeve, ki jo gotovo še pomnite kot »gospodično tajnico«. Film je posnet v okolici piramid, skoro vse dejanje se vrši v Egiptu. Film se ne odlikuje samo po režiji in lepoti prizorišč, marveč predvsem po originalnosti in ljubkosti. Že sama vsebina filma je prirojena vedno ved-

remu in veselemu Willy Fritschu in izredno simpatični Renati Müllerjevi.

V redko katerem filmu nahajamo toliko nakopičene lepote Egipta kakor tu. Na prav ceneni in učinkoviti način spoznamo skrivnostno deželo faraonov. Evropsko razkošje nas pri tem skoro moti v naši lužji.

Tako razkošnega filma menda res že dolgo ni bilo v Ljubljani. Se celo v puštinjo, na rob Sahare, je zasel luksus, kakršnega se nismo videli na platnu. Film je nekaka pravljica, ki učinkuje na nas kakor lepe sanje. Kairo — sunje vseh mladih novoporočencev iz bogatajšega sveta — je pred nami. Sfinga, večno nerešeno vprašanje, gleda na nas iz sive davnine. Velikastne piramide nam govore, da ostane to, kar je velikega. Vse drugo pade. In prava ljubezen je velika. Pesem se veča. To je vodilni motiv filma »Sezona v Kairu«.

Sen sliherne žene

Je naslov filma, ki ga je ustvaril Geza Bolvary. Glasbo za to deło je skomponiral znani kompozist Robert Stolz. Že samo ime režiserja nam pove, da je deło prvovrstno in da torej ustreza vsom zahtevam še tako razvajene publike. Bolvary je kot režiser dobro znan in vsi vemo, da mnogo da na znanajo učinkovitost dela. Vsi njegovi filmi so razkošni. Robert Stolz je pa kot skladatelj seveda tudi tu posrečeno rešil svojo nalogo. Ustvaril je glasbo, ki je vseskozi prijetno povezana z dejanjem.

Glavna akterja filma sta Gustav Fröhlich in Nora Gregor. Okrog njiju se suče dejanje. Zelo važno vlogo imata prijetno humoraj Otto Waiblinger in za komične vloge nenadomesljivi Peter Lorre.

Vsebina je zrajana na lastnosti žene, ki je nagnjena h kleptomaniji. Vsa svoja dejanja izvede z neverjetno spretnostjo. To njeno lastnost opazi po vsem svetu iskan pustolovec in tat Constantinescu. Kako to izrablja v svojo korist in kako se nazadnje vse prečudno razvije, bo itak pokazal film.

Deło je zelo doslej mnogo uspeha. Prepleteno je z dobrimi dovtipi in komičnimi položaji, da se človek od srca nasmeje. Dasi je film označen kot opereta, meji vendarle že na družabno dramo. Polna je napetih prizorov in gledalec neprestano pozornost sledi razpletu. In skoro vsak razpletljaj je iznenadenje, ki vodi v nove zanke.

IZ ARHITEKTURE

Za strmo ali ravno streho

Dandanes se pri nas obravnava vprašanje strme, odnosno položne strehe v pretežnih slučajih s čisto osebnega, ozkega stališča. Merodajni so v veliko večji meri nazor, nego resnična upravičenost stavbe, ki zahteva za svoje mesto in uporabljen gradivo streho povsem določenega naklona.

Naprednejša publika je navdušena za ravno streho, ker ji je nekaj novega, ker je moderno in je pač stvar dobrega okusa imeti dom ali kolibo za letovanje z ravno streho. So pa zopet drugi, konzervativnejši, ki se oklepajo tradicije, katero hočejo za vsako ceno oživetiti z uporabo čim strmejše strehe.

Gotovo je tudi streha, kakor vsaka arhitektonska oblika, podvržena sodbi okusa, toda nazor, da naj je ta odloča, je brez dvoma zgrešen ker se opira na predsodke in daje duška le trenutnemu razpoloženju. Stvar je treba motriti globlje, treba je študirati odnose strehe do krajine, v kateri stavba stoji, nje razmerje do stavbe same, ter v nemali meri upoštevati gradivo, iz katerega je krov napravljen. Na ta način nam bo kmalu jasno, zakaj so v starih časih delali rajši strme, danes pa položnejše strehe.

Najprej je potrebna ugotovitev, da je streha le konstruktiven člen stavbe, ki ima točno določen delokrog. Saj streha ni nič drugega nego pokrov stavbe, ki jo varuje pred padavinami, toplotnimi izpremembami, vetrom, ognjem in enakimi neprijetnostmi, ki morejo stavbo doseči od zgoraj. Zato je streha arhitektonski člen sestavnega načela, ki je enako pomemben kot temelj stavbe ali nje zidovje.

Odnosaj strehe do krajine je dvojne vrste, enkrat v smislu harmonije, drugič v smislu obrane pred vremenskimi neprilicami. Prvi skuša uravnati silueto stavbe, katera je v izvestni meri odvisna ravno od oblike strehe, v skladnosti z okolico, drugi pa določiti obliko strehe potom najprikladnejšega gradiva in svrhu najugodnejše zaščite stavbe. Estetski odnosaj se uveljavlja v razmerju strehe do celotne okolice in bo skušal doseči arhitektonski učinek s prijetnim kontrastom obeh. Zato bo arhitektonska oblika strehe v goratih krajinah, z ostro členjenimi planinami v ozadju bolj položna, all vsaj ne strma. Drugačen bo odnosaj v široko razmaknjeni krajini, kjer bo stolp s šiljasto streho gotovo prijetno presenečal. V mestih, kjer nadkrijujejo ostale stavbe številni zvoniki in tako vsaj nebotičniki, se bo dobro odražala stavba z ravno streho. V predmestnih opredelih, ki se že zavijajo v zelenje listnatega drevja, bo pa prijazno učinkovala strmejša streha. Poleg oblike je upoštevati tudi barvo strehe, ki mora stremeniti za čim popolnejšim harmoničnim učinkom v krajini.

Vremenski odnosaj se nanaša le na praktično stran problema in bo velevač strmejšo streho v krajinah z mnogo dežja, ker strmina strehe poveča nje vodotesnost, ter položnejše strehe v krajinah, izpostavljenih močnemu vetru in snegu, da se učinek prvega zmanjša in onemogoči plazenje drugega, ki služi v mrzlih krajih za dober toplotni izolator.

Razmerje strehe do stavbe same je popolnoma notranjega pomena in govori o izrabiljivosti prostora, nastalega pod strešnim krovom. Gotika je imela visoke prostore, prevsedene z visokimi šilastimi oboki, kateri so se konstruktivno lažje vezali z strmo streho in so do gotove mere boljše izrabljali podstrešni prostor in dajali možnost, da stavba od zunaj ni napravljala previsokega vtisa. Baročna doba je v njej lastni iznajdljivosti bogatih oblik izoblikovala svoje strehe v svrhu izrabljanja za podstrešna stanovanja, dokler ni končno sodobna arhitektura spoznala vse velike higienske nedostatke podstrešnih prostorov in jih odpravila z uvedbo ravne strehe. Ustvarila je tako temeljno obliko v izrabljanju strešnih ploskev za terase in vrtove.

Zveza med strmino strehe in gradivom krova je čisto tehničnega značaja in je najugodnejši naklon za vsako vrsto krova empirično točno določen. Les in slama dajeta hrapavi, najmanj gosti krov, ki ima vsled svoje netrajnosti posebno mnogo stikov. Zato morajo biti tako krite strehe strme, da se voda raje odeče, nego bi pronikala skozi. Mnogo gostejši in odpornejši je opečni krov, zlasti bobrovci — pri nas sicer malo znani — zelo gladke ponve ter končno z malto v stikih popolnoma zamazani žebelki, ki dovoljujejo hiter odtok vode tudi pri manjših naklonih. Kovine (baker, predvsem pa cink in svinec) dovoljujejo zbog svojih vodotesnih stikov kar najmanjši naklon. Vse stremenjeje krovске tehnike je usmerjeno danes v iskanju krova, ki ne bi imel stikov, ki bi tvoril nekako enotno, vodo nepropustno kožo, razgrnjeno preko cele stavbe. To je do velike mere že uspelo z uporabo bituminoznih izolacij.

V estetskem pogledu je igrala strmina strehe kot arhitektonski člen velik pomen. Gotika, ki je, razbremenjena vseh težkih gnot, stremela le kvišku, ni mogla v skladnosti svojih oblik najti boljše nego strmo streho. Barok, ki je pri nas sledil skoro neposredno gotiki, je mislil treznejše in uporabljal manj strme strehe, razigral se je prešerno le v strehah stolpov, ki so bile oblikovane zgolj dekorativno, kot siluete v krajini. Minulo stoletje, ki je bilo vse prežeto velikih zmag tehnike, je znižalo krov na najmanjšo dopustno strmino poznanega gradiva. Sodobna arhitektura, katera lepotni ideal je jasna, ravna črta, ni našla boljšega izraza nego v »brezstrmih stavbi«.

Lepotni ideal dobe in dovršenost tehnične konstrukcije sta se skušala vedno izpopolnjevati in sta odločujoče vplivala na naklon strehe, ki se od srednjega veka stalno niža in dosega v sodobnosti še svoj minimum. Inž. Herman Huš.

Nekaj o dnevni sobi

Danes govorimo v arhitekturi radi o vseh mogočih problemih. Najljubši so nam navadno tisti problemi, ki se širokih slojev malo ali pa sploh ne tičejo, dočim ostajajo mnoga vprašanja, ki se tičejo predvsem nas, neodgovorjena in nerešena.

V mislih imam tu srednja in manjša stanovanja najemniških hiš in vil. Nameščeneec, uradnik, obrtnik in trgovec so imeli in imajo še deloma danes enako urejena stanovanja. Če stopiš v tako stanovanje, te sprejmejo v najlepši gospodovi sobi ali jedilnici, zlikani in hladni, da si ne upaš sestiti v fotelj. Če stopiš v manjše meščansko stanovanje te sprejmejo v jedilnici, ki ni jedilnica ampak sprejemnica ali zvenече vedevano salon. Če pa pogledaš za kulise, izveš, da jedo eni kot drugi v kuhinji, spijo v najslabši sobi, ostale sobe pa so parada.

Vse skupaj je torej laž, draga laž. Ali ni škoda najemnih sob, ki naj bi jih človek užival, pa so mrtev kapital, proč vržen denar, lažno ponašanje in bahavost? Današnja stanovanjska kultura ne pozna takih laži, obsoja jih kar najodločneje.

Človek stanovalec je središče stanovanja; njemu služijo sobe in ne obratno. Zivljenje samo nas vodi v to. Danes ljudje gajo. Po uradih so vpreženi kot stroji po tovarnah. Od zgodnje jutranje ure jih lovi delo pa do pozne popoldanske. Ko pridejo domov postanejo šele ljudje. Zakaj ne bi vsaj takrat uživali vseh udobnosti zdravega in udobnega stanovanja? Kaj potrebuje današnji poslovni človek še delovne sobe doma, ko pregara polovico svojega življenja v uradu? Tisto kar povprečni možki danes dana naredi, je tako malenkostno, da pač ni potreba zato posebne sobe in še posebnega pohištva po vrhu. Izrazita jedilnica je za običajna stanovanja do treh sob luksus, ker služi človeku le za časa obdovanja. Tudi za sprejemanje ni prikladna, za prebivanje še manj, ker ni delana v ta namen.

Vidimo torej, da moramo v majhnih razmerah funkcije tistih sob, kjer se združujemo v življenje le mimogrede, združevati

s funkcijami enakih drugih sob, da tako dobimo eno splošno sobo, kjer lahko obedujemo, živimo, delamo, sprejemamo in končno zaslišo tudi prenočišča gosta. Tako soba je dnevna soba. Ze po njeni nalogi je razumljivo, da mora biti največja, situirana na najlepšem prostoru, da ima svetlobe, zraka in solca ves dan v dovoljni meri. Tako nam je vsaj dano, da uživamo dobrote, ki nam jih nudi moderno stanovanje.

Take sobe so se začele šele v novejši dobi uveljavljati, ker so v resnici praktične, udobne in odgovarjajoče potrebam večine. So torej nastale iz žive potrebe in si začele utirati pot v najemniška stanovanja, ki pa danes še ne računajo z njimi. Svoj čas se je dosti govorilo o dnevnih sobah, zlasti pri vilah. Propagirala se je uvedba »hale« kot nekaj centralni prostor, kjer bi družina čez dan prebivala. Stvar pa se je žalostno zaključila in je bila dnevnih sobi v slabo reklamo, dasi je misel zdrava in dobra. Dnevna soba je ravno tako soba kot vse ostale in ne predsoba. Če pogledamo danes vse te vile s »halami«, ki nimajo predsobe posebej, vidimo, da se je življenje umaknilo za zidovje, »hala« pa je postala prečsoba. Neudobno nerodno in nepraktično je to bilo, da je človek bodisi domač ali tujec all gost padel občejen direktno s stopnišča v sredo družine.

Dnevna soba je torej enako soba kot vse ostale sobe le s to razliko, da nima ene same zahteve, ampak nebroj majhnih. Lahko trdim, da je danes v najemniškem stanovanju glavni problem dnevna soba.

Pri projektiranju najemniških stanovanj se s to nalogo zaenkrat še premalo pečamo, zato se mi zdí vedno opozoriti na te probleme, ker so živi.

All ne bi kazalo pri projektiranju že danes misliti na to, da naj ima vsako stanovanje poleg drugih manjših sob (spalnica?) še eno veliko sobo na najlepšem najsolnčnejšem in najprijetnejšem prostoru, ki bo središče celega stanovanja in ognjišča domačega življenja?

Ing. J. Omahen.

Pristopajte k „Jadranski strazhi“!

MALI OGLASI

Službe išče Vaška beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (2)	Stanovanja Vaška beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (21-a)	Sobo odda Vaška beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23)	Razno Vaška beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (37)
Trg. pomočnica pridna in poštena, vše službe sotarice k dobrih ljudem; gre tudi izven Ljubljane. Naslov v ogli. oddelku »Jutra«. 2175-2	Mirno stanovanje v mestu, obstoječe le 2 sob in kabineta, isčeno za maj. Ponudbe na oglesni oddelku »Jutra« pod šifro »Zmerna cena 555«. 1904-31/a	Suho sobo priljano, čisto in sračeno, parket, elektrika, poseben vohod, sploš s vso okrbno, na željo s provizijo do meho hrano, udim po nizki ceni gospodu ali gospodičar v Tovarnski ulici št. 27 — vsekoli pristojno. 1929-25	Kratek klavir Stigolc, jedilnico in drugo opravilo prodam radi ee litve. Naslov v oglesnem oddelku »Jutra«. 2233-6
Šivilja pršena in poštena, vše službe sotarice k dobrih ljudem; gre tudi izven Ljubljane. Naslov v ogli. oddelku »Jutra«. 2806-2	Dvosob. stanovanje s pritlikanimi, v mirni hiši, ne daleč od centra isčeno za stalno za majev termin. Ponudbe na oglesni oddelku »Jutra« pod šifro »Dve oobi 555«. 1905-21/a	Kapital Vaška beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (16)	Ugodna prilika! V industrijskem prometnem kraju na Gorenjskem prodam artotakeo z limuzino, novejšje tipe Ford, peveče, 4 cil., z majhno uporabo benzina, dobromu in uspešnemu vozaču. Vrednje tudi v mesenmetve, ki samo resni reflektanci, ki imajo denar ali knjižico Kmečke hranilnice, najje javijo na oglesni oddelku »Jutra« pod »Sigurna ek »Jutra«. 2131-10
Kot gospodinja žel službo izobrazena go. Ponudbe na podružnico »Jutra« v Mariboru pod šifro »Mariborska«. 2063-3	Stanovanje dveh sob, kabineta in pritlikila, isčeno s 1. majem. Ponudbe na oglesni oddelku »Jutra« pod šifro »Stalna in mirna stranka«. 1903-31/a	Kupim vlogo Meeste hranilnice Ljubljanka, od 10-20.000 Din. — Najnižje ponudbe pod šifro »Gotovina« na oglesni oddelku »Jutra«. 2109-16	Dekle veča kuba in vsob hišnih del. želi službo — najje v Ljubljani. Zaidar, Penik. 2037-2

Hiša v Turnišču

v najprometnejšem mestu Prekmurja z gospodarskimi posloplji in zelo dobro vpeljano trgovino usnja in mešanega blaga **NAPODABJ ZARADI PRESELTIVE** z ali brez skladišča blaga. Trgovina obstoji že preko 70 let in je edina v kraju s preko 100 čevljarji, ki delajo v velikem obsegu za seje. Ponudbe na Emanuela Bader, Kacovec. 1461

Telefon 2059
PREMOG
 suha drva
POGACNIK
 Bohoričeva ul. št. 5